

Maaailman- kauppalehti

Reilun kaupan
erikoislehti jo
vuodesta 1984.

NUMERO
4/2014

**Minäkin haluan ajaa
polkupyörällä...**

Joulukoristeet – Bangladeshin
arjesta suomalaiseen joulujuhlaan

Reilusti siemenestä kuluttajalle

**PUHDASTA
PUUVILLAA**

Ihmisen kokoista kauppaa

Reilu kauppa eri muodoissaan tunnetaan hyvin, ja se pystyy toimimaan jossain määrin yhdyssiteenä Etelän viljelijöiden ja käsityöläisten ja Pohjoisen kuluttajien välillä. Kovin kattavaa sen vaikutus ei ole. Tällä hetkellä esimerkiksi vain 1,2 prosenttia maailman kaakaosta myydään reilun kaupan ehdoin.

Reiluun kauppaan on kohdistunut kansalaisjärjestöjen arvostelua, muun muassa koska sen vientipainotteinen kehitysmalli voi olla ristiriidassa ruokaturvan kanssa. Ympäristöliike on nostanut esiin kuljetusten vaikutuksia ilmastomuutokseen ja suosittelut lyhyitä arvoketjuja.

Reilun kaupan puolella kriittiköä ei ole nieltä sellaisenaan. Elintarvikkeiden reilu kauppa on aidoimmillaan plantaasit ja suuryritykset sivuuttavaa kauppaa pienviljelijäosuuskuntien kanssa.

Näissä osuuskunnissa rahakasvin viljely tapahtuu usein sekaviljelynä ruokakasvien kanssa. Se ei siten vaaranna ruokaturvaa samalla tavoin kuin yhden rahakasvin teho viljely, kuten esimerkki intialaisista puuvillanviljelijöistä kertoo tämän lehden sivuilla 16–17.

Reilu kauppa on paljon muutakin kuin elintarvikekauppaa. Maailman reilun kaupan järjestön WFTO:n jäsenistössä on pienviljelijäyhteisöjen lisäksi pk-yrityksiä ja käsityöläisiä, jotka valmistavat tuotteita sekä kotimarkkinoilleen että vientiin. Paitsi kehitysmaiden tuottajia WFTO:n jäsenistöön kuuluu myös teollisuusmaissa toimivia maahantuojia ja jälleenmyyjiä.

Tuotteet tehdään ja ne päätyvät kuluttajalle ilman suuryrityksiä sen paremmin tuotannossa kuin kansainvälisessä kaupassakaan. Marketeissakin myytävillä Reilun kaupan merkki-elintarvikkeilla kauppaa käyvistä valtavirran bis-

neskorporaatioista WFTO:n jäsenet poikkeavat suuresti siinä, että niiden koko toiminta tapahtuu reilun kaupan hengessä ja käytännössä.

Melko erilainen tilanne kuin esimerkiksi Nestléllä, joka on jäännyt mieleen ostoboikottien kohteena epäeettisen toimintansa takia. Nestléllä on toisaalta muutamissa tuotteissaan Reilun kaupan (FLO) merkki, ja toisaalta se on, samoin kuin kaksi muuta suuryritystä, ADM ja Cargill, yhdysvaltalaisessa oikeusistuimessa vastaamassa syytöksiin lapsiorjuuden tukemisesta ja mahdollistamisesta Norsunluurannikolla.

Jotta kuluttaja voi luottaa WFTO:n lupauksiin jäsentensä sitoutumisesta reiluun kauppaan, järjestö on rakentanut valvontamenettelyn. Se perustuu jäsenten omavalvontaan, toisista jäsenjärjestöistä tulevien arvioijien sekä ulkopuolisten tarkastajien työhön. Myös kuluttajalla tai kenellä tahansa on

mahdollisuus puuttua epäilemiinsä epäkohtiin WFTO:n verkkosivuilla tehtävällä ilmoituksella.

Suomessa WFTO:n jäseniä on ollut tähän asti vain Maailmankauppojen liitto ry ja Tampereen kehitysmaakauppayhdistys ry. WFTO:n kehitysmaissa toimivien jäsenten tuotteita on sen sijaan ollut myynnissä monissa verkkokaupoissa ja kivijalkamyymälöissä jo pitkään. Ensimmäisenä suomalaisena yritysjäsenenä WFTO:n jäseneksi on tänä syksynä hyväksytty Mifuko Oy. Mifuko on kahden suomalaisen muotoilijan Minna Impiön ja Mari Martikaisen vuonna 2009 perustama yritys. Tuotteissa yhdistyvät suomalaisen muotoilijoiden ajatukset ja kenialainen käsityöperinne ja kierrätysmateriaalit.

Joulun alla voi pohtia tavara-vyöryjen eettistä ja ekologista elinkaarta. Ajatuksen voi suoda myös suuryrityksille ja niiden kavereille,

veroparatiiseille. Maailman Kuva-lehdessä 12/2014 Elina Hirvonen kirjoittaa kolumnissaan Pummit: ”Rikkaimpien ihmisten haluttomuus maksaa veroja kotimaahansa ei ole yksin Suomen ongelma. OECD:n mukaan kehitysmaat menettävät veroparatiisien avulla tapahtuvan veropaon johdosta 120–160 miljardia dollaria vuodessa. OECD-maat antavat yhteensä kehitysapua 125 miljardia dollaria vuodessa. Kehitysmaiden rikkaat siis varastavat kotivaltioiltaan enemmän rahaa kuin rikkaiden maiden veronmaksajat niille antavat.”

Antti Markkanen

PS.

ANNA PALAUTETTA!

Mikä miellytti, mikä ärsytti, mikä puhutti tai mikä herätti lisää kysymyksiä tässä lehdessä?

Arvomme kaikkien 28.2.2015 mennessä lehteä kommentoineiden kesken 50 euron lahjakortin Maailmankauppojen verkkokauppihin.

Lähetä vastauksesi osoitteeseen lehti@maailmankaupat.fi tai soita palautteesi numeroon 045 1294 336.

Edellisen numeron palautekilpailun voitti **Milla Leppänen** Espoosta.

Lehti pidättää oikeuden julkaista saamia kysymyksiä, kommentteja ja palautteita seuraavassa lehdessä sekä verkkosivuillaan. Voit jättää mielipiteesi nimimerkillä, jolloin viralliset yhteystiedot jäävät vain toimituksen tietoon. Yhteystietoja ei käytetä suoramarkkinointiin.

SISÄLLYS

2 PÄÄKIRJOITUS

3 VISIITTI: Parempi kuva maailmasta

3 KUVAKULMA

4 Bangladeshin arjesta suomalaiseen joulujuhlaan

6 ”Antakaa meille bambumme!”

8 Matkamiehen valo – Kynttilän kulttuurihistoriaa

Veronkantoa ja talonpojan joulun ihmettä – suomalaisen kynttilän tarinaa

Käsin maalatut kynttilät Etelä-Afrikasta

10 RUOKAA REILUSTI: Jouluinen viettelys

– Krokanttivalkosuklainen panna cotta

12 Ajatuksia ihmisyydestä – koskettavia kulttuurielämyksiä

14 ”Minäkin haluan ajaa polkupyörällä...”

– Ihmisioikeustarkkailija raportoi EAPPI-ohjelmasta

16 Puhdasta puuvillaa

18 Eurooppalaisia reilun kaupan tuotteita?

20 REILUN KAUPAN TOIMIJAT

Joulukoristeet, -kortit ja lahjapaperit valmistetaan kaukana meistä. Käsityöläisen arki ei ole aina helppoa, mutta reilu kauppa merkitsee monille parempaa elämää.

4

Luomuviljelyllä pyritään ratkaisemaan puuvillan viljelyn ympäristöongelmia. Intialaisen Chetna Organic Farmers Associationin puuvilla on luomuja reilun kaupan (FLO) sertifioitua.

16

KUVA FAIRTRADE ÖSTERREICH, VIPUL KULKARNI

**Maailman-
kauppalehti**

NUMERO 4/2014

*Reilun kaupan
erikoislehti jo
vuodesta 1984.*

Maailmankauppalehti on reilun kaupan erikoislehti, joka on ilmestynyt vuodesta 1984. Lehden tarkoituksena on lisätä suomalaisten kansalaisten ja kuluttajien tietoisuutta kehitysmaiden arjesta, hankkiemiensa tuotteiden tuotantoketjusta ja -olosuhteista sekä mahdollisuuksista vaikuttaa niihin erityisesti reilun kaupan järjestelmän avulla.

Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Kaikki kirjoitukset edustavat kirjoittajien omia näkemyksiä, eivätkä välttämättä vastaa Maailmankauppojen liiton virallista kantaa. Julkaisun tuottamiseen on saatu ulkoasiainministeriön kansalaisjärjestöjen kehityksiaidatukseen suunnattua viestintätukea.

Osoitteenmuutokset voi tehdä joko suoraan Maailmankauppojen liiton toimistoon tai internetissä: www.maailmankaupat.fi/lehti.

JULKAISIJA
Maailmankauppojen liitto ry
Världsbutikernas förbund rf
c/o Saloranta,
Muuramentie 35 A 2,
40950 Muurame
p. 045 670 5645
liitto@maailmankaupat.fi
www.maailmankaupat.fi

TUETTU ULKOMINISTERIÖN
KEHITYSYHTEISTYÖVAROIN

Maailmankauppojen liitto ry
Världsbutikernas förbund rf

TOIMITUSKUNTA

Päätoimittaja

Antti Markkanen
anttimark@gmail.com
p. 041 454 8912

Toimitusneuvosto

Kati Hjerppe
Laura Hokkanen
Tiina Junno
Riitta Lehtonen
Antti Markkanen
Emilia Pippola
Anna Riihinen
Liisa Tervo
Johanna Uusiranta

Taiteija

Heikki Sallinen /
Logopolis Graphic Design

Paino Botnia Print, Kokkola
Painos 41 000 kpl
ISSN 1455 – 6987

Kannen kuva

Reilun kaupan luomupuuvilla poimitaan käsin Odishan osavaltiossa Intiassa Chetna Organic Farmers Associationin tiloilla. Kuva EZA Fairer Handel.

Jakelu

Tilaaja- ja tapahtumajakelun lisäksi tämä lehti jaetaan Lappeenrantaan. Lehteä on myös saatavilla Kehitysmäa- ja Maailmankaupoista kautta maan.

Lue lehteä netissä → www.maailmankaupat.fi/lehti

VISIITTI

Parempi kuva maailmasta

Uutisotsikko loka-kuussa kiinnittää huomioni: ”EKP:n pääjohtaja haluaa paremman kuvan maailmasta”. Nopea silmäilytekniikka sotkee tekemään pikaisen tulkinnan, että Euroopan keskuspankin pääjohtaja peräänkuuluttaa keinoja luoda maailmasta parempaa paikkaa, jotta siitä voisi saada mukavamman, paremman kuvan. Tulkinnan kannalta ratkaisevaa tosiaan on päättää, mikä verbi kuuluisi täydentämään otsikkoa; ”haluaa saada”, ”haluaa antaa” vai ko ”haluaa tuoda” paremman kuvan maailmasta? Uutinen sinänsä ei jätä epäilyksiä: pääjohtaja ei lupaa antaa parempaa kuvaa vaan vaatii tilastotietojen yhdistämistä rahoitusviranomaisten tietoihin valvottavista rahoituslaitoksista.

Lukion filosofian tunneilta muistan, että käsite maailmankuvasta oli jollain tavalla yksinkertaisuudessaan vaikea hahmottaa. Se sekoittui helposti maailmankatsomukseen, johon filosofia teki kuitenkin selkeän eron. ”Käsitys maailman kokonaisuudesta” ja ”näkemys ihmisen omasta tehtävästä maailmassa” olivat silti molemmat keskeisiä filosofian perusteita. Maailmankuvassa ihminen hahmottaa käsityksiään siitä, millainen maailma on luonnon, aineellisen maailman, ihmisen, yhteiskunnan ja niiden historian osalta. Maailmankatsomuksessa esille tulee ihmisen näkemys roolistaan maailmassa, eettisenä ja myös aktiivisena maailmanparantajana.

Maailmankuva ja maailmankatsomus pulpahtivat mieleeni lapseni hoitopaikassa juhlistetun lapsen oikeuksien päivän iltana. Kotona 4-vuotias ihmetteli, mitä ne lastenoikeudet oikein ovat. Jutustelimme. Huomasin valpastuvani miettimään, millaista maailmankuvaa lapsen olisi hahmotettava ja millaista maailmankatsomusta minun olisi siirrettävä hänelle: kuinka paljon hänen tulisi tietää toisenlaisten lasten elämäntarinoista, niistä, joiden oikeuksista meidän juuri kuuluisi olla valppeilla, joiden vuoksi myös viettää erillistä päivää – ja kuinka voisin vaikuttaa soveliaisuuden mittakaavassa hänen kasvamiseen aktiiviseksi

KUVA JONI HOKKANEN

”Joidenkin arvioiden mukaan maailmassa arvelaan olevan tälläkin hetkellä noin 27 miljoonaa orjaa, enemmän kuin koskaan maailmanhistoriassa.”

maailmanparantajaksi? Mikä on taso, jota hän kykenee käsittelemään ja millaista ahdistusta kannattelemaan?

Muistiini oli jäänyt pikkujoulut, joihin saavuimme hiukan myöhässä mieheni kanssa. Jouduimme istumaan pitkän pöydän vastakkaisiin päihin,

ainoille vapaille paikoille. Juttelin koko illan tuntemattomien ihmisten kanssa. Nainen vieressäni kertoi perheensä juuri tekemästä Egyptin matkasta. Oli otettu all-inclusive-vaihtoehto ja päätetty pysyä koko loma hotellin uima-altailla: kurjuutta ei jaksanut lomalla katsella. Vieressäni olevat ihmiset nyökyttelivät ja purskah-

tivat lopulta mojovaan nauruun, kun nainen kertoi kotimatalla lastensa ihmetelleen: ”Ei siellä Afrikassa kyllä kovin köyhää ole, kun Coca Colaakin tuli uima-altaan hanasta.”

Omalla matkallani Afrikassa olimme vierailleet mieheni kanssa Zanzibarin orjamuseossa. Se jysähti tunteisiin, järkeen ja

kehoon. Pihalla rautakahleisiin sidotut ihmispatsaat ja oppaan kuvaamat ihmiskohtalot toivat eteen käsittämättömyyden, jolle oli kuitenkin raivattava omassa maailmankuvassa merkittävä paikka. Vuonna 2013 julkisuuteen noussut elokuva *12 Years a Slave*, Solomon Northupin omaelämäkertta vuodelta 1853, tuntui nostavan orjuuden uudelleen ihmisten maailmankuvaan. Moni pohti, miten orjuus oli ollut aikanaan mahdollista ja olisiko se yhä tänäkin päivänä nähtävissä jossain päin maailmaa. Joidenkin arvioiden mukaan maailmassa arvelaan olevan tälläkin hetkellä noin 27 miljoonaa orjaa, enemmän kuin koskaan maailmanhistoriassa. Pakkotyön, velkaorjuuden, lapsityövoiman ja ihmiskaupan uhreja ei näy meidän maailmankuvassamme tuntemattomien, piilotettujen ja vaiennettujen ihmisten kohtaamisina. Tutkimustilastojen ja ihmisoikeustarkkailijoiden raportointien läpikahlaaminen luo kuitenkin jo pienellä viitseliäisyydellä maailmankuvaa, joka haastaa meitä muokkaamaan myös maailmankatsomustamme – rooliamme muutoksentehtävinä, tuotteen alkuperän, kestävän matkailun vaatimusten esittäjinä ja myös talouden loputtoman kasvun arvojen kyseenalaistajina.

Laura Hokkanen

Kirjoittaja toimii puheenjohtajana Mikkelin Maailmankauppahdistyksessä ja haluaa saada aikaan paremman kuvan maailmasta.

KUVAKULMA

Kuva **Paul Jeffrey 2005 / Courtesy of Photoshare**

Poika leikkii vanhalla renkaalla kotikylässään Pakistanin Mirpurkhasin ulkopuolella. Alueella monet elävät suurten maanomistajien orjuudessa. Järjestöiltä saamansa tuen avulla pojan perhe voi työskennellä omilla pelloillaan.

Bangladeshin arjesta suomalaiseen joulujuhlaan

Rauhallista
joulu
mummille ja
ukille..

Joulukoristeet, -kortit ja lahjapaperit valmistetaan kaukana meistä. Reilun kaupan tuotteilla on kuitenkin aina tarina. Käsityöläisten elämäntarinoissa korostuu työn ja koulutuksen merkitys.

Joulunalusaika on ruoka-kauppareissuja, viime hetken lahjoja ja siivoamista. Joulun valmistelut kruunaa yhdelle piparkakkujen leipominen, toiselle kuusen koristelemine juhla-kuntoon. Näin koti saa juhla-asunsa. Kun lahjat on valittu tai huolella valmistettu, on aika istahtaa paketoitupuuhiin tai kirjoittamaan viimeisiä joulutervehdyksiä. Mummit, ukit ja kummit saavat omat joulukorttinsa ja -pakettinsa.

Pakkaspäivät taas kutsuvat ulkoilemaan. Ulko-oven vieressä on valmiina kori villavaatetta, ja sen pohjalta kaivetaan lämpimät käsinneet ennen kuin astutaan kylmään ulkoilmaan. Joulusau-
na tuo pakkasen keskelle lämmön: sau-

nassa on aikaa peseytyä juhlaa varten ja hangata viimeisetkin liat iholta. Saunan ikkunasta voi samalla kurkistella, vieläkö tontut ovat kierroksellaan.

Näihin suomalaisiin jouluhetkiin sujahtaa tervehdys Bangladeshista: joulupakettien paperit ja narut, joulukortit ja -koristeet sekä saunojan jalkaraspi ja eteisen ulkovaateamppele valmistetaan meistä kaukana. Silti joulunakin on syytä nostaa esiin käsityöläisten arki tuotteiden takana.

Reilun kaupan käsityöläisen arki ei ole aina helppoa, mutta varma, riittävä palkkatulo merkitsee monelle parempaa elämää. Riittävän palkkatulon lisäksi käsityöläisyhteisöjen sijoittuminen usein pieniin kyliin helpottaa tuottajien arkea. Työpaikat kylissä mahdollistavat sen, ettei työikäisten tarvitse muuttaa kau-

punkeihin, kauas perheestä ja todennäköisesti kehnoihin asuinoloihin.

E erityisen tärkeänä reilun kaupan käsityöläiset pitävät lastensa koulunkäynnin turvaamista ja näin mahdollisuutta parempaan tulevaisuuteen. Tulevaisuutta turvaa myös oikeus eläkkeen kartuttamiseen. Esimerkiksi bangladeshilaisen Prokritee-tuottajaorganisaation jokainen pysyvä työntekijä kerryttää työssään eläkettä. Prokritee maksaa eläkerahastoon kymmenen prosenttia työntekijän palkkatulosta, ja lisäksi työntekijöillä on mahdollisuus vapaaehtoisesti säästää omasta palkastaan toiset kymmenen prosenttia eläkeaikaa varten. Prokritee markkinoi esimerkiksi Bonoful Handmade Paper Projectin, Baghda Enterprisesin, Shuktara Handmade Paper Projectin sekä Jobarpar Enterprisesin käsitöitä.

Jesmin Nahar Bakul

Bangladeshilainen Jesmin Nahar Bakul työskentelee Bonoful Handmade Paper Projectissa. Bonoful on perustettu vuonna 1993, ja siellä valmistetaan käsin tehtyä paperia pääasiassa hampusta.

Maahantuoja:
Maailmankauppa Juuttiputiikki,
www.juuttiputiikki.fi

hajosi, kun Jesminin mies jätti tämän ja meni uudelleen naimisiin.

Eron jälkeen Jesmin joutui muuttamaan lastensa kanssa takaisin vanhempiensa kotiin. Taloudellisessa ahdingossa on kuitenkin auttanut työ Bonofulissa. Tällä hetkellä Jeminin lapset ovat koulussa, ja Jesminin elämä on tasaantunut.

Suuri osa Bonofulin työntekijöistä on naisia, jotka ovat perheittensä pääasiallisia – usein ainoita – elättäjiä. Näin on myös Jesminin kohdalla. Jesminin vanhemmat järjestivät hänen avioliittonsa 15-vuotiaana. Perheeseen syntyi kaksi lasta, mutta nelihenkinen perhe

Nargish Begum

Nargish Begum on Baghda Enterprisen työntekijä. Baghdassa tuotetaan värikkäitä hamppunaruja, joita voi käyttää lahjana-runna tai askartelussa. Baghda Enterprise sijaitsee pienen joen varrella Baghdan kylässä eteläisessä Bangladeshissa.

Nargish on 34-vuotias viiden lapsen äiti. Hän on työskennellyt Baghdassa kymmenen vuotta, ja hänestä on kehittynyt taitava hamppunarunpunoja. Kymmenen vuotta sitten Nargishin elämäntilanne oli vaikea: hänen miehensä ei kyennyt elättämään perhettään riksakuskin tuloillaan ja Nargishin oli haettava töitä.

Nyt hän elättää perhettään ja kokee, että on voinut muuttaa elämänsä suuntaa työnteolla. Nargishin lapset ovat saaneet käydä koulua, ja perheellä

on nyt varaa kunnolliseen ruokaan. Perhe on jopa remontoinut kotiaan sekä ostanut uusia huonekaluja. Nargish on myös voinut säästää palkastaan eläkeaikaa varten Baghdan tuotteita markkinoivan Prokri-

teen järjestelmän avulla. Prokriteelta saatu eläke ja omat säästetyt eläkevarat takaavat Nargishin tulevaisuuden myös sitten, kun työnteko ei enää onnistu vanhuuden vuoksi.

Maahantuoja:
Maailmankauppa Juuttiputiikki,
www.juuttiputiikki.fi

Pushpa Rani Nath

Pushpa Rani Nath on työskennellyt Shuktara Handmade Paper Projectissa vuodesta 1990. Bangladeshin kaakkoisosassa Fenin kaupungissa sijaitsevassa Shuktarassa valmistetaan käsin tehtyä paperia. Paperia käytetään lahjapaperina tai siitä valmistetaan edelleen esimerkiksi kortteja ja muistikirjoja. Shuktara työllistää alueen köyhää väestöä.

Aloittaessaan työnsä Shuktarassa Pushpa ei ollut vielä naimisissa. Hän oli tuolloin perheensä ainut elättäjä, ja perhe eli kädestä suuhun. Pian Pushpa avioitui ja sai kaksi lasta. Työ Shuktarassa on nostanut Pushpan perheen elintasoa merkittävästi, ja Pushpa on kiitollinen ja ylpeä työstään.

Maahantuojat:

Maailmankauppa Juuttiputiikki, www.juuttiputiikki.fi

Monimala Halder

Monimala Halder naitettiin 15-vuotiaana miehelle, joka omisti pienen kaupan. Myöhemmin perheeseen syntyi kaksi poikaa. Kahdeksan avioliittovuoden jälkeen mies kuoli, ja Monimala jäi yksin poikiensa kanssa. Perhe asui Monimalan anopin luona, ja anoppi yritti parhaansa mukaan pitää heistä huolta lypsy-lehmän avulla. Monimala tarvitsi kuitenkin tuloja ja sai työpaikan Jobarpar Enterprisesta. Jobarparissa valmistetaan paperituotteita, kuten kortteja ja erilaisia joulukoristeita.

Monimala on onnellinen työpaikastaan. Hän elättää palkallaan perheensä ja kykenee maksamaan poikiensa koulutuksen. Monimalan esikoinen käy yhdeksättä ja nuorempi poika kuudetta luokkaa koulussa. Monimalan taloudellinen tilanne on hyvä, sillä vastikään hän pystyi ostamaan maata tuloillaan. Työyhteisössään häntä pidetään yhtenä parhaista kortintekijöistä.

Helena Begum

Helena Begum on 47-vuotias amppelinpunoja. Hänen lapsuutensa oli vaikea, sillä tytön ollessa kymmenvuotias, hänen isänsä kuoli jättäen jälkeensä velkoja. Kotona ei ollut ruokaa, ja perheen tilanne oli huono. Helenan oli jätettävä koulunkäynti ja ryhdyttävä työskentelemään äitinsä kanssa nunnien ylläpitämässä juuttikäsintöitä valmistavassa ryhmässä. Nunnat antoivat hänen työskennellä nuoresta iästä huolimatta, sillä muutoin perheen tilanne olisi ollut sietämätön.

Helena oppi nopeasti taitavaksi amppelintekijäksi. Nykyisin Helena tekee töitä ja opettaa vasta-alkajille juuttiamppelien punomista yhdessä Corr the Jute Worksin käsityöläisryhmistä.

Corr the Jute Works on 1970-luvulla perustettu reilun kaupan organisaatio. Corrin tuotteet valmistetaan pienissä osuuskunnissa tai osuuskuntamaisissa ryhmissä. Corr perustettiin luomaan työmahdollisuuksia maaseudun naisille ja rohkaisemaan heitä osallistumaan yhteisönsä

asioihin. Helena kiittääkin työnantajansa maaseudun naisten voimaannuttamisesta: Corr on antanut työtä ja koulutusta, ja se on vaikuttanut positiivisesti yhteisöön.

Helena on mennyt naimisiin ja saanut kaksi lasta. Työnteollaan hän on voinut rahoittaa tyttärensä koulutuksen, eikä heidän ole tarvinnut työskennellä äitinsä tavoin nuorina. Palkkatuloistaan Helena on säästänyt rahaa, jolla hän on voinut ostaa maata ja rakentaa talon. Corrin myöntämällä lainalla hän on lisäksi voinut perustaa pihalleen talouspuutarhan ja kasvattaa lintuja sekä karjaa.

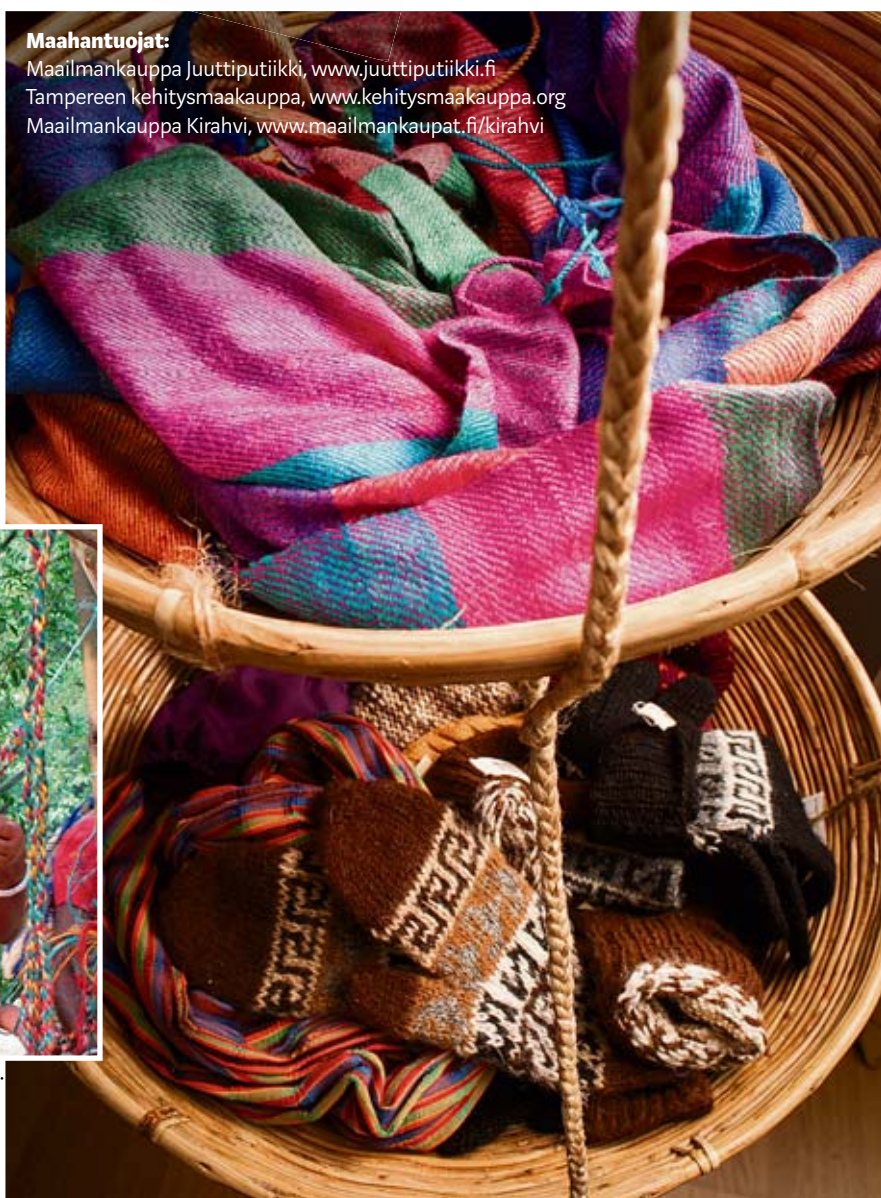

Maahantuojat:

Maailmankauppa Juuttiputiikki, www.juuttiputiikki.fi

Tampereen kehitysmaakauppa, www.kehitysmaakauppa.org

Maailmankauppa Kirahvi, www.maailmankaupat.fi/kirahvi

Subrata Paal

Subrata Paal on 40-vuotias kahden lapsen isä. Hän työskentelee Corr the Jute Worksin savituotteita valmistavassa ryhmässä, jossa tehdään esimerkiksi kukkaruukkuja ja savisia jalkaraspeja.

Subratan suku on perinteisesti saanut elantonsa keramiikkakäsityöistä. Hänen isänsä teki työkseen perinteisiä saviastioita, motkia. Kun bangladeshilaiset alkoivat käyttää motkan sijaan muoviamperiä, perinneastioiden kysyntä hiipui, ja motkantehtäjät joutuivat vaikeuksiin. Moni vaihtoi alaa, mutta Subratan isä ei halunnut jättää perinneammattiaan.

1980-luvulla reilun kaupan järjestö Corr the Jute Works laajensi toimintaansa keramiikkatuotteisiin ja etsi keramiikkaryhmiä eri puolelta Bangladeshia. Subrata ja hänen isänsä liittyivät Corrin keramiikkaryhmään nimeltä Uttam Mritshilpa Samity. Corr koulutti käsityöläisiä tekemään laadukkaampia tuotteita vientiin, ja Subtara oppi vähitellen yhä taitavammaksi keramiikan valmistamisessa.

Nykyisin Subtaralla on vaimo ja kaksi lasta. Rahanpuute esti Subtaraa opiskelemasta viidettä luokkaa pidemmälle, mutta hän toivoo voivansa rahoittaa lastensa koulutusta niin pitkälle kuin lapset haluavat opiskella.

Teksti **Liisa Tervo**

Kuvat tuottajista **Prokriteen kuva-arkisto / Corr the Jute Worksin kuva-arkisto**

Tuotekuvat **Pasi Haapakorva**

Maahantuojat:

Maailmankauppa Juuttiputiikki, www.juuttiputiikki.fi

Tampereen kehitysmaakauppa, www.kehitysmaakauppa.org

Maailmankauppa Kirahvi, www.maailmankaupat.fi/kirahvi

Matkamiehen valo

Kynttilän kulttuurihistoriaa

Heidän köyhyyttänsä osoittaa sekin, että he eivät käytä talikynttilöitä muuta kuin mahdollisesti vieraitaan varten, vaan polttavat kuivia tikkuja, joita he sanovat päreiksi ja joita käytetään suurimmassa osassa Suomea melkoiseksi rasitukseksi muukalaisille, jotka, jos he seisovat, miltei tukehtuvat savuun ja joiden siitä syystä välttämättömästi täytyy istuutua penkeillä.”

(Ruotsin antikviteettiviraston virkamies C. R. Berch matkaltaan ahvenanmaalaisessa kieverissa 1735.)

Kynttilöiden maailmanhistorian arvellaan ulottuvan noin 5 000 vuoden päähän. Egyptiläisten käyttämät kaislasydämiset kynttilät sijoitetaan usein ensimmäiseksi kynttilöiksi, joissa kaislaa on liotettu sulatetussa eläinrasvassa. Toisaalta kriittiset näkemykset kohdistuvat siihen, ettei kaislasydämisissä kynttilöissä ollut oikeaa sydänlankaa. Roomalaiset puolestaan keksivät kastaa rullatun papyruksen toistuvasti sulaneeseen taliin tai mehiläisva-

haan. Näitä kynttilöitä käytettiin valaisemaan koteja, antamaan valoa matkailijoille sekä uskonnollisissa seremonioissa.

Historioitsijat ovat löytäneet todisteita siitä, että myös monet muut varhaiset sivilisaatiot loivat kynttilöitä käyttämällä vahaa saatavilla olevista kasveista ja hyönteisistä. Varhaisen Kiinan kynttilöiden uskotaan olleen paperiputkia, joissa on käytetty rullattua riisipaperia sydänlankana ja vahana hyönteisiä ja siemeniä. Japanissa kynttilävaha

tehtiin uutetuista pähkinöistä, kun puolestaan Intiassa kynttilän vaha tehtiin keittämällä kanelipuun hedelmää.

Euroopassa kynttilät sulatettiin pääasiassa eläinrasvasta, talista. Merkittävä parannus tuli keskiajalla, kun mehiläisvaha kynttilät otettiin käyttöön. Toisin kuin eläintali, mehiläisvaha paloi puhtaasti ja siististi tuottamatta savuista liekkiä. Siitä levisi myös miellyttävä makea tuoksu pisteliään talin hajun sijasta. Mehiläisvahakynttilöitä käytettiin laajalti

kirkon seremonioissa, mutta koska ne olivat kalliita, harvoilla oli varaa polttaa niitä kotona.

1200-luvulla kynttiläntekijät muodostivat omia käsityökiltoja Englannissa ja Ranskassa. He kulkivat talosta taloon tehden kynttilöitä tähän tarkoitukseen keittiöstä säästyneestä rasvasta, tai valmistivat ja myivät omia kynttilöitään pienissä kynttiläkaupoissa.

Valaanpyynnin kasvu 1700-luvun lopulla toi ensimmäisen suuren muutoksen kynttilänvalamiseen, kun valaanpäävaha – kaskelotin otsaontelosta löytyvää öljyä – tuli saataville. Kuten mehiläisvaha, valaanpäävaha ei tuottanut palaessaan vastenmielistä hajua, ja siitä saatiin huomattavasti kirkkaampi valo. Se ei myöskään pehmentynyt tai taipunut kesähelteellä.

Nykyaikaisen kynttilänvalmistuksen suurimmat muutokset

tapahtuivat 1800-luvulla.

Vuonna 1820 ranskalainen kemisti Michel Eugene Chevreul keksi, miten erotellaan steariinihappo eläinten rasvahapoista. Tämä johti steariininivahan syntymiseen. Vuonna 1834 Joseph Morgan kehitti koneen, joka mahdollisti valettujen kynttilöiden teollisen tuotannon. Koneellinen tuotanto teki kynttilöistä edullisia hyödykkeitä massoille. Parafiini otettiin käyttöön vuonna 1850, kun kemistit oppivat erottamaan luonnossa esiintyvän vahamaisen aineen raakaöljystä.

Vuoden 1879 hehkulampun keksimisen jälkeen kynttilänkäyttö alkoi hiljalleen vähentyä alkuperäisessä merkityksessään – ja viimeistään 1900-luvun loppupuolelle tullessa kynttilä oli löytänyt paikkansa lähinnä tunnelman, romantiikan, sisustamisen ja kodin onnen ilmaisevana.

Veronkantoa ja talonpojan joulun ihmettä

– suomalaisen kynttilän tarinaa

Suomessa pärevalkean rinnalle tuli jo keskiajalla kynttilä, mutta se pysytteli pitkään vain kirkkojen, linnojen ja kartanoiden valonlähteenä. Etenkin kirkkojen kynttilät olivat kallista vahaa, jota kuljetettiin tuontitavarana Virosta ja Venäjältä.

Alkuun vahakynttilät muovat- tiin käsin pellavaisen sydämen ympärille. Arvokkaiden raaka- aineiden lisäksi niiden arvoa kohotti vielä se, että ne katolisena aikana vihittiin kirkossa koko vuoden tarpeiksi. Kynttilän valon uskottiin karkottavan pahat voimat, joten niitä poltettiin ihmis- elämän tärkeimmissä käännteissä kuten lapsivuoteen äärellä, häissä ja kuolleen valvojisissa.

Mehiläisen vaha kynttilä- aineena korvattiin Suomessa keskiajan lopulla eläinrasvoilla, talilla. Talonpoikien oli pakko oppia itse valamaan talikynttilöitä, ei niinkään omaan käyttöön vaan veroparseleiksi. Vuotuisen ”kuninkaankinkerin” ruoan ja rehun lisäksi kuului myös tietty

määrä talikynttilöitä. Esimerkiksi Satakunnassa maksettiin 1540-luvulla 8 kynttilää ”koukulta” eli veroyksiköltä. Raskaampi kynttilävero oli Viipurin linnaläänissä. Hämeessä neljänneskuntaveroon kuului leiviskä talia eli vaihtoehtoisesti 200 kynttilää.

Ensimmäisen oman vuotuis- kynttilänsä talonpoika sytytti todennäköisesti jouluaattoiltaan. Koska talia oli vain rajoitetusti käytettävissä, omiin tarpeisiin valmistettiin vain joulu- ja perhejuhla-kynttilät sekä kynttilät arvovieraita varten kamariin. Joulukirkkoonkin oli talojen vietävä omat kynttilät.

Suuren syysteurastuksen yhtenä työvaiheena ratkottiin nautojen ja lampaiden sisälmyksistä rasvakasautumat eli tali erilleen. Huonoimmat talisikkareet erotettiin koriin kynttilä- talleiksi. Kun sää loka-marraskuun vaihteessa oli sopivan kylmä, otettiin talikorit orsilta alas, talikokareet silputtiin pitkään yksipuiseen ruuheen ja hakattiin

kirveellä yhtenäiseksi taipuisaksi massaksi. Eläinten kurkkutorvet saatettiin ottaa talteen ja kuivata niitä kynttilämuoteiksi.

Sydänten kastaminen suurperheissä oli tyttösten ja poikasten työtä. Valmiit kynttilät saivat aikansa jäähtyä ja kuivua ullakon orsilla, minkä jälkeen ne pakattiin kannellisiin puulaatikoihin suojaan hiiriltä. Samoissa laatikoissa vietiin aikoinaan verokynttilät sekä voudille että kirkkoherralle. Kynttilänteko oli vakavaa työtä – uskottiin, että jos silloin remusi tai edes puhui, kynttilät räiskyivät poltettaessa. Toisella puolen Suomea puolestaan arveltiin, että nauraa hyräilemällä kynttilät paloivat iloisesti.

Teksti **Laura Hokkanen**
Kuvat **Anne Helander-Vettenranta**

Lähteet:

Kustaa Vilkkunen 1976: *Isien työ. Veden ja maan viljaa, arkityön kauneutta*. Otava.
National Candle Association USA 2014.
Nirkko, Juha & Vento Urpo: *Joulu joutui. Juhlatietoa, kuvia ja kertomuksia*. SKS.
Savikko, Sari 2010: *Joulukirja*. Amana.

KUVA NOBUNTO

Käsin maalatut kynttilät Etelä-Afrikasta

Nobunto on 180 kilometriä Kapkaupungista itään Napierin kylässä toimiva käsin tehtyjä kynttilöitä, keramiikkaa, onnittelukortteja sekä kierrätysmateriaaleista tehtyjä koruja valmistava yhtiö.

Nobunto on Sothon kieltä ja tarkoittaa ”Ihmisten puolesta”. Yhtiö antaa toimentulon suoraan 18 perheelle ja valtaosa sen työntekijöistä on naisia. Napierin alueen työttömyysaste on yli 50 %

Nobunton henkilökunta työskenteli samantyyppisen yhtiön palveluksessa yli kymmenen vuotta, kunnes sen tuotantotilat paloivat maan tasalle vuonna 2009 ja yhtiö ajautui konkurssiin. Daniel Simoleit perusti Nobunton vuonna 2010, otti sen johtaakseen ja palkkasi konkurssiin menneen yhtiön henkilökunnan Nobunton palvelukseen.

Nobunton tuotteet ilmentävät väkevästi paikallista kulttuuria ja alueen käsityötaidon hienoa perinnettä.

Henkilökunnalla on pysyvät työsuhteet, säännölliset viikkovapaat, kiinteä työaika, palkalliset vuosi- ja sairauslomamat ja lisätukena työttömyys- ja sosiaalirahastot.

Lapsityövoiman kieltoa ja haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisemistä se edellyttää paitsi itseltään myös kaikilta alihankkijoiltaan.

Kaikilta alihankkijoilta edellytetään myös vähintään minimipalkan maksamista, säännöllisiä työaikoja, ylityön vapaaehtoisuutta ja sopimuksenmukaisia korvauksia.

Nobunto on Maailman reilun kaupan järjestön WFTO:n (World Fair Trade Organisation) jäsen ja sen myötä sitoutunut myös WFTO:n standardeihin.

Erkki Aunola

KUVA NOBUNTO

RUOKAA REILUSTI

Jouluinen viettelys

KUVA LAURA HOKKANEN

Suklaa ja joulu ovat erottamaton sanapari. Samaan aikaan syntyisen herkulliseksi ja vietteleväksi makuelämykseksi kuvatun herkun rinnalle on ilmaantunut uutisoinnissa lukuisia negatiivisia sanoja, kuten lapsityövoima, orjuus ja epäreiluus. Maailmankauppalehti valmisti reilun suklaaviettelyksen, mutta pelasi herkkutun lomassa myös ”epäreilun suklaapelin”.

Krokanttivalkosuklainen panna cotta noin 6–8 hengelle

2 liivatelehteä
5 dl kuohukermaa
1 reilun kaupan vaniljatanko
1 tl reilun kaupan kanelia
(2 anista)
2 rkl reilun kaupan ruokosokeria
80 g eli levy Mascio-krokanttivalkosuklaata

1. Laita liivatelehdet pehmenemään kylmään veteen.
2. Kaada kerma kattilaan. Halkaise vaniljatanko ja raaputa sisus kerman joukkoon. Kiehauta kerma, sokeri, kaneli ja vaniljatanko sekä halutessasi myös anikset. Lisää paloitellut suklaat seokseen. Keitä noin 15 minuutin ajan. Ota kattila liedeltä, poista vaniljatanko ja anikset. Lisää seokseen varovasti sekoittaen liotetut, puristetut liivateet.
3. Anna jälkiruokien hyytyä jääkaapissa tai viileässä vähintään 3 tuntia.
4. Koristele raikkaililla marjoilla.

KUVA LAURA HOKKANEN

Sitten leikitellään kuusen alla...

eli ohjeet epäreiluun peliin reilun kaupan suklaalla

Pöydällä on avaamaton suklaalevy lautasella sekä sen vieressä haarukka, veitsi, hattu, solmio ja hanskat. Pelaajat tavoittelet arpakuutiosta numeroa 6. Kun sen saa, pelaaja pukee päällensä pöydältä löytyvät hatun, solmion ja hanskat ja alkaa leikata suklaata pala kerrallaan itselleen. Suklaata ei ole pakko syödä heti, mutta

pala kerrallaan leikkaajan täytyy siirtää suklaa omalle paikalleen. Vuoro päättyy välittömästi, kun joku toinen pelaajista saa luvun 6 ja alkaa ryöstää omaa osuuttaan suklaalevystä.

Pelin variaationa voi pelata myös tanskalaista pakettipeliä, joka soveltuu jouluaikaan kierrätystä suosivana ohjelmanumerona.

Tanskalainen pakettipeli

Jokainen osallistuja on tuonut mukanaan kierrätetyn tavaran eriskummalliseen pakettiin käärittynä. Paketissa voi olla myös ”aineeton” lahja (runo, piirros, mietelmä, laulu). Tai osallistujat voidaan ohjeistaa kierrättämään omia tarpeettomia tavaroita kierto.

Paketit on pinottu piiriin keskelle. Jokainen heittää vuorotellen arpakuutiota. Kun saa kutosen, saa hakea päällimmäisen paketin. Jos saa jollakin seuraavista kierroksista uudelleen kutosen, saa käydä vaihtamassa paketin

päällimmäisenä olevaan pakettiin tai jonkun kädessä olevaan. Kun kaikki ovat onnistuneet saamaan yhden paketin, pelinjohtaja ohjelmoi ”hälytyksen” kännykkään, esim. 3–5 minuutin päähän. Sinä aikana pelaajat jatkavat vielä kutosien tavoittelua ja kiinnostavan paketin tavoittelua. Äänimerkin jälkeen jokainen saa pitää kädessään olevan paketin.

Luomusuklaan tarinaa: **El Ceibo, Bolivia**

Viisi kaakaontuottaja-osuuskuntaa perusti El Ceibon vuonna 1977. Osuuskunnan perustajajäsenet jättivät kotinsa 4 000 metrin korkeudessa Andeilla ja laskeutuivat 3 600 metriä alempana sijainneelle rehevälle Amazonin altaalle. Siitä käynnistyi toiminta, josta ajan mittaan muotoutui kukoistava kaakaopapujen viljely. Perustajajäsenten pyrkimykset ja haaveet ”paremmista päivistä” johtivat laajaan paikallista ja kansainvälistä arvostusta hankkineen organisaation syntyyn. El Ceibo toimii aktiivisesti kaikilla Bolivian kaakaontuotantoon liittyvillä aloilla ja on nykyisin jo 35 intiaaniosuuskunnan yhteenliittymä.

Yhteenliittymän pääasiallinen toiminta on tarjota teknistä apua kaakaonviljelijöille, edistää luonnonmukaista tuotantoa ja edistää teknologian hyödyntämistä maanviljelijöiden keskuudessa. Se myös valvoo kaikkia El Ceibon sosiaalisten ohjelmien, kuten eläkemaksujen ja terveydenhuollon sekä koulutuksen, edistymistä. Yhteenliittymä mahdollistaa myös mikrolainarahoituksen käytön. Se on merkittävä lisä maanviljelijöille, joilla on vain vähän mahdollisuuksia saada lainaa työtä hyödyttäviin investointeihin.

Eettinen vaihtoehto?

Suklaateollisuuden ongelmakohdat nousivat voimakkaasti esille vuonna 2000, kun BBC esitti dokumentin lapsityövoimasta ja lapsiorjista, joita myytiin varsinkin Norsunluurannikon kaakao- ja kahvipelloille pakkotyöhön. Yli 10 vuodessa muutosta on tapahtunut suklaateollisuuden epäkohtien noustessa tietoisuuteen, mutta vuosien varrella on saatu lukea yhä häkellyttävimmistä tutkimustuloksista. Esimerkiksi ITA:n (International Institute of Tropical Agriculture) tekemä tutkimus paljasti, että länsiafrikkalaisilla kaakaoviljelmillä työskenteli vielä muutamia vuosia sitten noin 284 000 iältään 9–12-vuotiaasta lasta vaarallisissa olosuhteissa. Yhdysvaltain ulkoasianministeriö arvioi, että yksistään Norsunluurannikolla työskentelee 109 000 lasta kaikkein huonoimmissa olosuhteissa ja yli 10 000 heistä on myös ihmiskaupan uhreja. Lapset tekevät pitkiä päiviä, käyttävät vaarallisia työkaluja ja alistuvat jatkuvasti vaarallisille torjunta-aineille. Ihmiskaupan uhreiksi joutuneet lapsiorjat kärsivät edellä mainittujen asioiden lisäksi

KUVA MAX HAVELAAR RANSKA

Mascao suklaan kaakaon tuottajana on El Ceibon lisäksi myös Conacado. Kaakaon perheviljelijöiden Conacado-osuuskunta Dominikaanisessa tasavallassa on ollut Reilun kaupan järjestelmässä mukana vuodesta 1995.

jatkuvista pahoinpitelyistä ja muusta epäinhimillisestä kohtelusta.

Vuonna 2005 Mascao-suklaa nousi Suomessa huomion kohteeksi, kun Kuluttaja-lehti pisteytti sen lähes täysillä pisteillä (37/40) suklaayhtiöiden yhteiskuntavastuun osalta. Mascaota valmistava Claro Fair Traden tuottajien katsottiin noudattavan reilun kaupan kriteerejä ja tukevan merkittävästi luomutuotannon edistämistä.

Lapsityövoimankäyttöä ei havaittu, ja osuuskuntien eduksi katsottiin niiden järjestämät erilaiset koulutus- ja sosiaaliohjelmat viljelijäperheille. Claron tuottajille maksama takuuhinta oli selvästi maailmanmarkkinahintaa parempi. Suklaatuotannon yhteiskuntavastuuta selvittävä tutkimus teetettiin kuluttajajärjestöjen ja -viranomaisten kansainvälisenä ICRT-yhteistyönä. Yritysten yhteiskuntavastuusta tutkittiin neljää asiaa: ympäristövastuuta, sosiaalista vastuuta, taloudellista näkökulmaa sekä tiedotuksen avoimuutta.

Noin 10 vuotta ”Suomen eettisimmän suklaan arvonimen” ansaitsemisen jälkeen Mascao-suklaa jatkaa luonnonmukaisen viljelyn ja

viljelijöiden aseman kehittämistä. Luonnonmukainen vihannesviljely kaakaopuiden alla suojaa maaperää eroosiolta ja tuottaa ravintoa. Osuuskunnille pidetään kirjanpito- ja järjestökursseja sekä annetaan viljely-, terveys- ja ravitsemustietoa. Koulutus rohkaisee naisiakin osallistumaan kokouksiin, yhteiseen päätöksentekoon ja hallintoon. Työvaiheiden pitäminen yhä enemmän viljelijöiden hallussa edistää myös viljelijöiden asemaa. Koko tuotannosta 90 % fermentoidaan ja kuivataan 1 200 tuottajaperheen omilla tiloilla. Vain 10 % koko kaakaopaputuotannosta fermentoidaan ja kuivataan teknisesti keskuksessa Sapechossa.

El Ceibolla menee tällä hetkellä niin hyvin, ettei kaakaota riitä kaikille halukkaille. Tästä syystä mm. joissain Mascao-suklaissa käytetään myös Conacadon (Dominikaaninen Tasavalta) ja Cacrán (Peru) kaakaota. Sokeri tuotetaan Filippiineillä (Pitafá Mascobado) ja/tai Paraguayssa (Otisa), ja suklaa valmistetaan Sveitsissä. Mascao-suklaata myydään jo 18 maassa ympäri maailmaa.

El Ceibon tuotannosta ja tuottajista on mahdollista katsoa videoita osoitteessa <http://www.elceibo.org/>

ceibo/en/about_elceibo.php.

Tampereen kehitysmaakaupan Suomeen tuoma El Ceibo -kaakaosta valmistettu Mascao-suklaa on luomu- ja Reilun kaupan merkki -sertifioitua.

KUVA EMILIA PIPPOLA

”Noin 10 vuotta Suomen eettisimmän suklaan arvonimen ansaitsemisen jälkeen Mascao-suklaa jatkaa luonnonmukaisen viljelyn ja viljelijöiden aseman kehittämistä.”

P.S. Aukeaman panna cotassa käytetyn filippiiniläisen Mascobado-ruokosokerin hintaa korotettiin 1 euroa/kg Filippiinien myrskytuhojen jälkeen. Korotetulla maksulla, ”kerätyllä kolehdilla”, on maksettu Panaya fair trade centerille jo 3 500 € myrskytuhoista selviytymiseen.

Laura Hokkanen

Ajatuksia ihmisyydestä

– koskettavia kulttuurielämyksiä

Tällä palstalla kolme ihmistä esittelee itseään koskettaneen teoksen, johon myös muiden luku- tai katseluvinkkejä kaipaavien ihmisten olisi heidän mielestään mielekästä tutustua. Kukin teos kuvaa kokijalleen kulttuurista monimuotoisuutta, oikeudenmukaisuuden pohdintaa ja erilaisuuden ymmärrystä meidän ajassamme ja maailmassamme sekä taideteoksen mahdollisuutta herättää ihmisyyden perustavaa laatua olevien kysymysten pohdintaa.

Laura Hokkanen

I'll be watching you

Otsikon lainaus on *The Police* -yhtyeen kappa-leesta *Every Breath You Take*. Kyseisessä laulussa paranoideinen kertoja seuraa naista ja haluaa tietää hänen kaikki liikkeensä ja tekemisensä. Kumma kyllä, laulua on yleisesti pidetty rakkauslaulunä.

Seuraamisen teema on myös keskeisenä kirjoitukseni aiheena olevassa elokuvassa. Florian Graf

Pääosassa loistaa Ulrich Mühe.

Henckel von Donnersmarckin elokuva *Das Leben der Anderen*, (Muiden elämä, 2006) jätti aikoinaan erittäin suuren muistijäljen ja luulen, että en ole ainoa joka elokuvan nähtyään mietti pitkään moraalia ja eettisiä kysymyksiä.

Elokuva kertoo Itä-Saksasta vuonna 1984. Elokuvan keskeisen hahmo on Ministerium für Staatssicherheitin (kansanomaisemmin Stasi) agentti, kapteeni Gerd Wiesler. Häntä näyttelee upean roolityön tekävä Ulrich Mühe. Wiesler saa ministerin aavistuksen pohjalta tehtäväkseen salakuunnella itäberliiniläisen taiteilijapariskunnan elämää ja raportoida heidän keskustelujaan toistensa ja vieraitensa kesken. Tällä tavoin salakuuntelija alkaa tutustua pariskuntaan ja heidän sinänsä hyvin tavalliset ja arkipäiväiset rutiinit tulevat osaksi myös Wieslerin elämää. Mikä

mielenkiintoista, Wiesler itse alkaa kyseenalaistaa järjestelmää ja omaa tehtäväänsä.

Muurin murtumisen ja Saksojen yhdistymisen jälkeen tuhoamisyrityksistä huolimatta valtava määrä yksittäisten ihmisten arkistoituja tietoja tuli julkisuuteen. Aihe oli varsin arka itäisessä Saksassa ja asiaan liittyvää jälkipyykkiä tullaan pesemään vielä pitkään. *Das Leben der Anderen* oli ilmestyessään vuonna 2006 ensimmäinen elokuva, jossa asiaan mentiin pintaa syvemmälle ja jossa yritettiin jotenkin valaista järjestelmän tarkoituksiperiä ja toimintatapoja. Elokuva antaa hyvin totuudenmukaisesti kuvan siitä, kuinka järjestelmä toimi mekaanisesti, kukaan ei kunnolla muistanutkaan miksi tietoja hankittiin ja mihin niitä käytettiin. Asiat olivat olemassa vain, jos ne olivat kuulusteluissa tai urkinnoissa kirjattu ylös. Aatteella tai pyrkimyksellä parempaan ei enää tuntunut olevan merkitystä, vain valtapeli eri virkamiesten ja virastojen välillä oli olemassa.

Mikä oli yksittäisen ihmisen ja hänen oikeusturvansa kohtalo tuollaisessa järjestelmässä? Kuten totalitaarisissa yhteiskunnissa yleensäkin: mielivallan kohde. Mutta ihmisessä piilevä hyvyys voi tulla esiin myös kovaksikeite-

tyssä agentissa. Kapteeni Wiesler ei raportoi kaikkea, vaan toimii omantuntonsa mukaan.

Elokuvan loppu on ehkä yksi vaikuttavimmista näkemistäni. Vuosia myöhemmin Wiesler, nyt postinkantajana, näkee näyteikunassa kirjan ja kirjailijan kuvan sen vieressä. Kirjailija on samainen henkilö, jota hän aiemmin oli salakuunnellut. Ikkunassa olevan kirjan nimi on *Die Sonate vom Guten Menschen* (Sonaatti hyvälle ihmiselle). Myymälässä Wiesler avaa kirjan ja huomaa, että se on omistettu koodinimi HGW XX/7:lle kiitollisuudella. Myyjän kysyessä kirjan paketoinnista, Wiesler vastaa: "Nein, es ist für mich" ("Ei, kirja on minulle").

Muiden elämä kertoo parissa tunnissa sen, kuinka suurikin aate voi hajota ja murentua jättäen jäljelle vain raamit, joista kukaan ei uskaltaisi luopua. Inhimillisyyden ja oikeudenmukaisuuden tunne ei kuitenkaan onneksi kaikilta katoa.

Jaakko Pitkänen

Elokuvakerho KINO 2001 puheenjohtaja
Lehtori, Mikkelin ammattikorkeakoulu

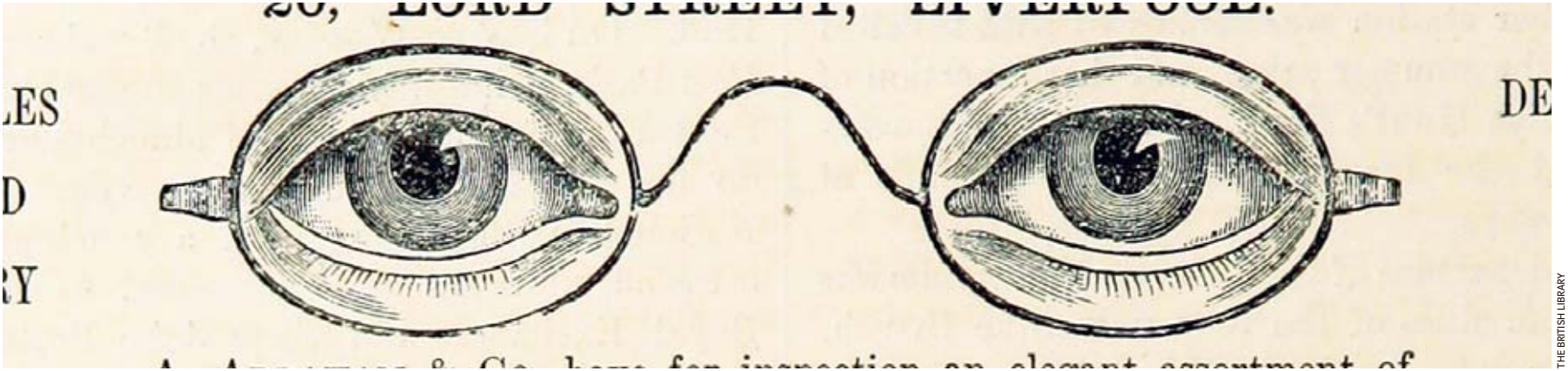
Muiden elämä
(alkuperäisteos *Das Leben der Anderen*), 2006
Ohjaus: Florian Henckel von Donnersmarck

Oksettava, mutta tärkeä tarina ihmisyydestä

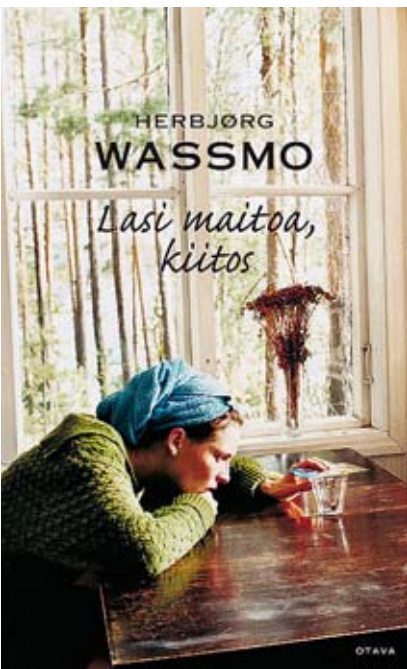
Lasi maitoa, kiitos on Herbjørg Wassmon kirjoittama fiktiivinen, joskin todellisten ihmiskaupan uhrien haastatteluihin pohjautuva tarina 15-vuotiaasta liettualaistyöstä, Dortesta. Dorte ja hänen perheensä kuvataan hyvin tavallisiksi, rauhallisiksi ja nöyriksi ihmisiksi, jotka yrittävät selviytyä Dorten isän kuolemasta ja siitä koituneista ongelmista. Uskovainen äiti yrittää parhaansa mukaan kasvattaa kahta lastaan, Dortea ja Veraa vaatimattomissa oloissa, pienessä liettualaisessa kylässä. Perheellä on hyvin vähän rahaa, äidillä ei ole kunnollista työtä eikä tytyillä juurikaan koulutusta. Tulevaisuuden näkymät ovat Verralla ja Dortella vaatimattomat ja haaveet pieniä. Auttamisen halu ja naiivius saa Dorten lähtemään matkalle Ruotsiin – luvattuun maahan – hankkimaan rahaa perheelleen. Matka paljastuu huijaukseksi ja Dorte joutuu ihmiskaupan uhriksi ja lopulta seksiorjaksi Norjaan. Naiivius on syy, minkä vuoksi hänen kohtalonsa on niin karmea, mutta samalla se on ainoa syy, joka pitää hänet edes jotenkin järjestänsä.

Erinäisten kansainvälisten tutkimusten valossa Pohjoismaat menestyvät aina varsin hyvin, jos mitataan esimerkiksi koulutusta, korruptiota tai turvallisuutta – ihmisoikeudet ovat itsestäänselvyys. Ajatus siitä, että sivistyneissä länsivaltioissa olisi ihmiskauppaa ja seksiorjuutta on absurdi. Kirjan vaikuttavuus tulee nimenomaan ihmiskaupan uhreista, jotka ovat keskellä sivistynyttä, länsimaista valtiota, tavallisten, rauhallista elämää elävien ihmisten keskellä. Ihmisoikeudet eivät ole kuitenkaan itsestäänselvyys ja niitä rikotaan joka puolella maailmaa, oli kyseessä sitten länsimainen valtio tai ei, mittakaava vain eroaa. *Lasi maitoa, kiitos* muistuttaa juuri tästä asiasta. Se, mitä Dortelle ja monille muille tytöille tapahtuu

THE BRITISH LIBRARY

kirjassa, on jotain niin karmaisevaa ja oksettavaa, ettei sitä halua edes uskoa.

Kirjan luettuani minulle tuli fyysisesti paha olo ja henkisesti tunsin suurta vihaa, halua kostaa uhrien puolesta, oikeutta silmä-silmästä -periaatteella. On olemassa vaikka kuinka paljon tarinoita ja elokuvia ihmisistä, jotka ottavat oikeuden omiin käsiinsä ja kustavat ne äärettömät hirvetydet tekijöilleen. Mikä olisi ”oikea” rangaistus tällaisille rikollisille? Pyhittääkö tarkoitus jossain tapauksessa keinot? Voiko väkivaltaan vastata väkivallalla vai johtaako se katkeamattomaan koston kierteeseen? Isoja kysymyksiä, jotka määrittävät yhteiskuntaa ja maailmaa, jossa elämme.

Ihmiskauppa on julmimpia rikoksia mihin voi syyllistyä ja se rikkoo ihmisenä olemisen perimmäisimpiä piirteitä. *Lasi maitoa, kiitos* kysyy lukijalta: Mikä on länsimaisuuden hinta, miten länsimaissa voi tapahtua tällaista, kellä on oikeus tuhota nuoren tytön elämä? Kirjassa ei kerrota motiiveista, miksi ihmiskauppaan syyllistyvät tekevät näin karmeita rikoksia. Tämä luo sen tunteen, että maailmassa vain yksinkertaisesti on olemassa niin pahoja

ihmisiä, joiden elämää ei tällainen hetkauta ja että maailma vain yksinkertaisesti on sellainen paikka, jossa näin annetaan tapahtua.

Timo Karvonen
Teatterialan opiskelija, Helsinki

Herbjørg Wassmo:
Lasi maitoa, kiitos.
Suom. Katriina Huttunen.
Otava, 2008.

Aidon ihmisyyden jäljillä

Tutustuin pari vuotta sitten kollegaani koulumme ravintolassa. Kun keskustelussa kävi ilmi, että hän on väitellyt tohtoriksi kirjallisuudesta, päätin heti tiedustella häneltä suosituksia kirjallisuuspiirilemme. Kirjallisuuspiirissämme kokoontuvat minun ja vaimoni lisäksi eräs ystäväpariskuntamme. Kollegani suosittelevat kahta teosta: ensimmäinen oli Einar Már Gudmundssonin *Kaikkeuden enkelit* ja toinen Muriel Barbery'n *Siilin eleganssi*. Ensimmäisen kirjan aihepiiri tuntui liian raskaalta, joten valitsimmekin kirjoista toisen lukupiirimme aiheeksi.

Eikä valitsemamme kirja pettänytään, ja se sopi mitä parhaiten myös tämän palstan analysoitavaksi. Kirjassa nousevat esille erilaiset kulttuurit päähenkilöiden ollessa kotoisin Portu-

galista, Ranskasta ja Japanista. Mutta käsittelyyn tulevat myös eri yhteiskuntaluokkien kulttuurit ja ihmisen sisäiset tarpeet omaksumiensa roolien takana.

Kirjan päähenkilö on yli viisikymmenvuotinen leskirouva Renee Michel, joka työkseen toimii rikkaan pariisilaisen kerrostalo-yhtiön ovenvartijana. Hän, kuten taloyhtiön asukkaatkin, pitää yllä huolellista kullissia. Renee antaa ulospäin kuvan ovenvartijasta, joka työtehtäviensä ohella pitää jatkuvasti auki televisiota, josta pursuaa ulos saippuasarjoja ja telenovela. Mutta todellisuudessa ovenvartijan kopissa pauhaa-vaa televisiota ei katso kukaan. Reneellä onkin takahuoneessaan piilossa kokonainen kirjasto. Portinvartijan töidensä ohella Renee täyttää päivänsä miettien Edmund Husserlin fenomenologiaa ja tutkimalla maailmankirjallisuutta.

Kirjan toinen päähenkilö on hienostokodissa kasvava kaksitoistavuotias Paloma Josse. Häntä ahdistaa jo etukäteen kullissi, johon hänenkin tulee kasvaa ja samastua; ensin hankitaan loistava koulutus, sitten varmistetaan asema yhteiskunnassa ja lopulta päädytään elämään hienon ulkokuoren suojaamaa suljettua elämää ikään kuin kultakala lasimaljakossa. Paloma aikookin ratkaista ongelman tekemällä itsemurhan ennen oravanpyörään joutumistaan.

Taloyhtiön julkisivua tulee sekoittamaan japanilainen leskimies Kakuro Ozu. Hän on saavuttanut suuren omaisuuden elektrooniikkabisneksessä, joten sopii loistavasti talon asujaimistoon. Kuitenkin ranskalaisen kulttuurin ulkopuolelta tulevana hän pian huomaa ihmisten todellisuuden suojakerrosten takana.

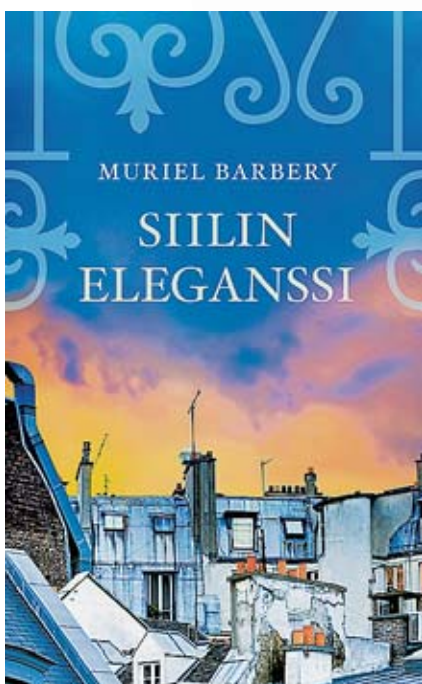
Kirja arvostaa kyllä korkea-

kulttuuria, tieteitä ja taiteita, sivistystä ja asioiden ja niiden taustojen pohdintaa; kuvaa, joka välittyy rikkaan taloyhtiön asukkaiden elämästä. Mutta vielä tärkeämpää on ihmisen aitous ja lupa saada olla se, joka hän todellisuudessa on. Ihminen ei pohdi elämää ja harrasta kulttuuria antaakseen vain hyvän kuvan elämästään, kuten niin monet ihmiset Reneen ympärillä tekevät, vaan siksi, että ne antavat – jos eivät oikeita vastauksia elämästä, ainakin hyviä kysymyksiä siihen. Kirjan teemana on myös todellinen ystävyys, ei näytelty ja roolitettu vaan aito ihmisten välinen kohtaaminen.

Juha Korpijärvi
sähkötekniikan yliopettaja, Mikkeli

Muriel Barbery: *Siilin eleganssi*, suom. Anna-Maija Viitanen. Gummerus, 2011.

”Isoja kysymyksiä, jotka määrittävät yhteiskuntaa ja maailmaa, jossa elämme.”

KUVA ELENA ELISSEVA / SCANDINAVIAN STOCKPHOTO

KUVA PIA HOLENSTEIN

12.6.2014 saimme hälytyksen Azzun'n kaupunkiin. Yksi alaikäinen lapsi oli pidätetty, viety. Yritimme selvittää, missä hän on, mutta israelilaiset sotilaat tyrkkivät meidät työkeästi pois, vastaamatta yhteenkään kysymykseemme. Lapsen isä oli järkyttynyt, murheissaan ja vihaisena paikalla saaden samanlaisen kylmän kohtelun.

KUVA PIA HOLENSTEIN

Tuitu Pykäläinen Dheir Al Ghusun-maatalousportin tarkkailijana. Tämän(kin) tarkastuspisteen läpi ihmiset joutuvat kulkemaan viljelymailleen.

KUVA TUITU PYKÄLÄINEN

KUVA CHRISTIANE MARTIS

Minäkin haluan ajaa polkupyörällä...

Tavallinen elämä on kaukana konfliktin keskellä elävien palestiinalaisten arjesta. Unelmat ja toiveet ovat kuitenkin samanlaisia kaikkialla maailmassa. Lappeenrantalainen Tuitu Pykäläinen toimi EAPPI-ohjelman vapaaehtoisena ihmisoikeustarkkailijana Palestiinassa keväällä ja kesällä 2014.

Murskaava hiljaisuus raivostuttaa. Mutta olen liian laiskalla tuulella ollakseni aloitteellinen. Istun lentokoneessa matkalla Vantaalta Amsterdamiin, kolmen matkustajan penkkirivissä. Vilkuilen vierustoveritani – nuoria aktiivisia miehiä – keskustelun aloittamisen toivossa. Molemmat pysyvät tuppisuina koko lennon ajan! Täytän matkan ajan sanaris-

tikoita ja ikävöin suunnattomasti takaisin Palestiinaan! Sieluun sattuu! Muistelen kaiholla niitä monia minibussi (service) -matkoja, joilla tapasin kaikenlaisia ihmisiä. Juttelimme keskenämme, tutut ja tuntemattomat. Eikä kestänyt kauan, kun jo olimme tuttuja. Neuvoimme ja opastimme. Kerroimme omaelämäkertoja, todella kipeitä ja surullisiakin

asioita. Puhuimme politiikkaa. Nauroimme, joskus lauloimmekin – tai ainakin musiikki ja Koraanin säkeet pauhasivat niin, että bussin kattoikin tärisi. Kerran, erään Hebron–Idna -bussimatkan seurauksena, sain upeat hennatatuoinnit käsiini sekä vierailukutsun. Henna oli hieno. Kyläreissu leppoisan mukava, kuin olisimme olleet jo ennestään tuttuja. Ja mitkä maise-

mat! En voi kyllästyä ihastelemaan Palestiinan karua, kivistä kauneutta: nummia, laaksoja, oliivilehtoja, appelsiini- ja sitruunatarhoja. Silmä lepää ja sielu rauhoittuu niissä maisemissa! Iloinen jutustelu, kauniit maisemat ja ihmisten ääretön ystävällisyys saavat joskus jopa sietämään minibussin kuljettajan tupakasta suoraan silmille lentävät tuhkat ja savun...

Ihmisoikeustarkkailija seuraa ja raportoi

Minulla oli ilo viettää viime kevät ja kesää Palestiinassa. Kolmen kuukauden ajan osallistuin vapaa-

”Kaikkein eniten tästä kaikesta väkivallasta kärsivät naiset ja lapset – ainakin välillisesti.”

EAPPI – ekumeeninen kumppanuus-ohjelma Palestiinalaisalueilla ja Israelissa

Vuonna 2002 Jerusalemin kirkkojen johtajat pyysivät suojelevaa kansainvälistä läsnäoloa miehityksille Palestiinalaisalueille. Kirkkojen maailmanneuvosto vastasi pyyntöön perustamalla EAPPI-ohjelman (Ecumenical Accompaniment Program in Palestine and Israel). Sadat ihmiset eri puolilta maailmaa ovat toimineet vapaaehtoisina ihmisoikeustarkkailijoina Israelissa ja Palestiinalaisalueilla osoittaen solidaarisuutta ja tarjoten tukea kaikille niille, jotka toimivat oikeudenmukaisen rauhan ja ihmisoikeuksien puolesta. Suomessa tätä ohjelmaa koordinoi Kirkon Ulkomaanapu.

Lisätietoja: www.eappi.fi

Dheir Al Ghusun maatalousportti kuuden jälkeen aamulla.

EAPPI-tarkkailijaryhmä 52 Sabastiya'ssa: Pia, Izzy, Tuitu, Karolina, Daniela ja Henk.

ehtoisena ihmisoikeustarkkailijana Maailman kirkkojen neuvoston hallinnoimaan Ekumeeniseen kumppanuusohjelmaan (EAPPI-ohjelma, Ecumenical Accompaniment Programme in Palestine and Israel), jota Suomessa koordinoi Kirkon Ulkomaanapu.

Reilut kolme vuotta sitten olin saman ohjelman puitteissa Itä-Jerusalemissa. Pala sydäntäni jäi sinne. Siksi en epäroinyt hetkeäkään lähteä uudelleen, kun sain siihen mahdollisuuden. Tällä kertaa meitä oli kuuden ihmisen tiimi, joka asui Jayyus-nimisessä kylässä. Vastuullamme oli melko laaja maantieteellinen alue Länsirannalla, Qalqilyassa ja Tulkarm'ssa.

Päivittäisiin tehtäviimme kuului tarkastuspisteiden ja maatalousporttien toimivuuden tarkkailua, lasten kouluun pääsyn seuranta, ja näistä raportointia; yhteistyötä paikallisen väestön, kansalaisjärjestöjen ja viranomaisten kanssa. Aktiviteeteistamme kirjoitimme viikkoraportit keskustuomistolle. Tarkastuspisteiden raporttien yhteenvedot koko ohjelmasta, kaikilta niiltä paikkakunnilta, joissa tarkkailijaryhmiä on, toimitetaan YK:n eri tahoille ja Kansainväliselle Punaiselle Ristille. Näitä tilastointeja käytetään hyväksi, kun keskustellaan israelilaisten viranomaisten kanssa rauhanprosessin edistämistä ja ihmisoikeustilanteen parantamispyrkimyksistä.

Tarkkailijana vaikeimpia tilanteita ovat ne, kun vastassa on räikeitä ihmisoikeusloukkauksia, ihmisten nöyryyttämistä ja kaltoin kohtelua, eikä voi tehdä juuri muuta kuin raportoida. Kaikkein raastavinta on tavata vanhempia, joiden lapsi tai lapset on pidätetty

eivätkä he edes tiedä lastensa olinpaikkaa. Myötäeläminen ja kannustavat puheet ovat siinä tilanteessa laiha lohtu. Raastavaa on myöskin olla todistamassa rakennusten tuhoamista. Millään järjellä tai logikalla ei voi ymmärtää sitä tuhoa, mitä israelilaisten sotilaiden ja erikoisjoukkojen maansiirtokoneet tekevät saat- taessaan satoja ihmisiä taivas- alle muutamissa minuuteissa. Kaikkein eniten tästä kaikesta väkivallasta kärsivät naiset ja lapset – ainakin välillisesti. Isä, veljiä ja puolisoita pidätetään, pahoinpidellään, estetään menemästä töihin, ja vangitaan. Naiset ja tytöt puurtavat hiljaa, koteihin kahlittuina, näkemättä juurikaan valoa tunnelin päässä.

Toiveita ja lämpöä konfliktin keskellä

Yksi mieluisimmista 'velvollisuusiksi' oli englannin keskustelukerhon vetäminen Jayyus'n tyttökoulun teini-ikäisille joka toinen viikko, jos muut tehtävät

sen sallivat. Tyttöjen toiveiden mukaan keskustelimme ruoka- kulttuurista ja tavoista eri maissa, tulevaisuuden toiveista, vapaa-ajan vietosta ja milloin mistäkin maan ja taivaan välillä. Monet nuorista olisivat halunneet pelata jalkapalloa ja ajaa polkupyörällä. Mutta se ei ollut heille mahdollista, koska tyttöjen ei sallittu pelata ulkokelejä avokentillä, eikä kylässä ollut sisähalleja. Myöskään polkupyörällä ajo ei ollut tytöille sallittua. Ja he kaikki halusivat pyöräillä!

Vaikka työ oli henkisesti vaativaa, ja joskus aika raskastakin, mikään ei lämmittänyt sydäntä niin kuin kovia kokeneiden ihmisten, tunteettomienkin, iloiset tervehdykset ja teelle kutsut koteihinsa, kun kuljit kyläraitilla. Päivääkään en vaihtaisi pois!

Tuija Maaret "Tuitu" Pykäläinen

Kirjoittaja on Lappeenrannan Joutsenossa asuva erityisopettaja, keikkatyöläinen ja kansalaisaktivisti (ihmisoikeudet, tasa-arvo- ja kehityksysymykset, reilu kauppa, siviilikriisinhallinta, marttailu) ja yksi Maailmankauppajäsenistä SIKITIKO ry:n perustajajäsenistä.

KUVA TUITU PYKÄLÄINEN

At Tayba tarkastuspiste neljän jälkeen aamulla, ihmiset jonottavat päästäkseen tarkastuksen läpi töihinsä Israelin puolelle.

KUVA EZA FAIRER HANDEL

Puuvillapensaiden välissä kasvaa ruokakasveja, kuten linssiä ja tuholai storjuntana samettikukkaa. Sekaviljely on hyväksi maan viljavuudelle ja antaa ruokaa ja rahaa.

Puhdasta puuvillaa

Intialaisten pienviljelijöiden rahan tarve on kasvanut rahakasvien, kuten puuvillan ja soijan, tehoviljelyn myötä. Geenimuunnellut hybridisiemenet, keinolannoitteet ja viljelyssä käytetyt myrkyt käyvät kukkarolle ja pakottavat velanottoon sekä pankeilta että rahanlainaaajilta.

KUVA OTTO KOKKO

Chetnan luomupuuvillasta syntyvät Rajlakshmi Cotton Millsin tekstiilitehtaalla reilun kaupan pyyheliinat ja People Treeen Grace-neuletakki. Pyyheliinoja myy www.maailman-kaupat.fi/kirahvi ja People Tree -mallistoa www.karmashop.fi.

KUVA PEOPLE TREE

Puuvilla = vettä, myrkyjä ja geenimuuntelua, otsikoi **Emilia Pippola** Maailmankauppalehdessä 3/2012. Puuvillatuotantoon liittyviä ongelmia Pippola listaa:

- Puuvilla on vehnän, riisin, maissin ja sokeriruo'on ohella päävastuussa maapallon makean veden puutteesta ja maatalouden aiheuttamasta ympäristöstressistä.
- Puuvillanviljelyssä käytetään enemmän kasvintorjunta-aineita ja hyönteismyrkyjä kuin

minkään muun viljelykasvin kasvatuksessa.

– Puuvillan kemikaaliriippuvuutta on pyritty vähentämään geenimuuntelun avulla. Vastoin odotuksia gm-puuvilla ei ole ollut vastustuskykyinen monille tuhohyönteisille, eikä sen ympäristöystävällisyydestäkään ole luotettavaa näyttöä.

– Luomuviljely on ratkaisu osaan puuvillan aiheuttamista ympäristöongelmista. Luomupuuvillaa lannoitetaan kompostilla, tuholaisia torjutaan biologisesti, sato korjataan käsin eikä geenimuunneltuja kasveja käytetä. Vettä se kuluttaa kuitenkin yhtä paljon kuin tavallisenkin puuvilla, ja viljely vaatii runsaasti pinta-alaa.

Chetna – sadevettä, sekaviljelyä ja luomusiementä

Chetna Organic Farmers Association (COFA) on viljelijöiden yhteisö, jonka jäsenet kasvattavat

luomu- ja reilun kaupan (FLO) sertifoitua puuvillaa. Tuotteiden markkinointia varten on perustettu Chetna Organic Agriculture Producer Company Ltd (CO-APCL).

Runsaan kahden sadan viljelijän vuonna 2004 perustamasta COFA:sta on kasvanut 13 osuuskunnan ja yli 15 000 pienviljelijän yhteenliittymä kolmen Intian osavaltion, Odishan, Andhra Pradeshin ja Maharashtran alueilla. Viljelypinta-alaa on yhteensä noin 35 000 eekkeriä eli 14 175 hehtaaria. Tilojen keskikoko on alle hehtaarin.

Chetnan mallissa käytetään paikallisia tuotantopanoksia sekä kestäväällä pohjalla olevaa rahoitusta, ja siten vähennetään viljelijöiden riskejä. Osuuskunnan jäsenet voivat tehdä hankintansa edullisemmin ja saavat myymistään tuotteista paremman hinnan. Itävaltalaisen EZA Fairer Handelin tuottajajyhteyshenkilö **Andrea Reitingerin** haastattelema odishalainen viljelijä **Rada**

KUVA EZA FAIRER HANDEL

Puuvillan kukat ovat avautuessaan valkoisia tai keltaisia mutta muuttuvat pian punasävyisiksi.

”Kun monsuuni oli runsas ja sato hyvä, viljelijöiden nettotuloissa ei ollut juurikaan eroa, mutta kuivana vuonna luomuviljelijöiden asema oli selvästi parempi.”

Kant Saho kertoo, että ennen osuuskuntaan liittymistään hän kauppasi satonsa paikallisilla markkinoilla. Se oli työlästä ja aiheutti kuluja. Nykyisin osuuskunta noutaa sadon häneltä, ja Rada Kant Saho saa siitä 20–40 prosenttia paremman hinnan kuin mikä on alueen normaali-taso.

– Chetnan puuvillan viljely perustuu täysin sadeveden varaan. Vesivaroja kuluttavaa keinokastelua ei käytetä. Hyvin suunniteltu viljelykierto ja sekaviljely säilyttävät maaperän hedelmällisenä, muun muassa tyyppä sitovien palkokasvien avulla. Tuholaisia torjutaan esimerkiksi samettikukkaistutuksilla ja välttämällä yhden kasvin monokulttuuria sekaviljelyllä. Näin saadaan jatkuvasti myös ravinto-kasveja, kuten linssejä ja papuja omaan käyttöön. Viljelijät saavat osuuskunnan kautta luomukylvösiemenet. Osuuskunnalla on myös projekti, jonka tavoitteena on saavuttaa viljelijöiden siemenomavaraisuus, kertoo Reitinger.

Rahan tarve kasvaa tehoviljelyssä

Greenpeacen tutkimus *Picking Cotton, The choice between organic and genetically-engineered cotton for farmers in South India*, selvitti puuvillan viljelyn kuluja ja tulonmuodostusta kahtena perättäisenä satovuotena Andhra Pradeshin osavaltiossa. Näistä vuosi 2008 oli sademäärältään hyvä, kun taas vuonna 2009 monsuunisateet jäivät heikoiksi. Geenimanipuloidun (gm) puuvillan viljelijöiden tuotantokulut olivat kumpanakin

vuotena lähes kaksinkertaiset luomuun verrattuna. Korkeamat kulut syntyivät siementen, tuholaismyrkköjen ja lannoitteen hinnasta sekä suuremmista velanhoitokuluista. Suurempi velkaantuminen puolestaan oli suora seuraus gm-viljelyn luomua kalliimmista tuotantopanoksista.

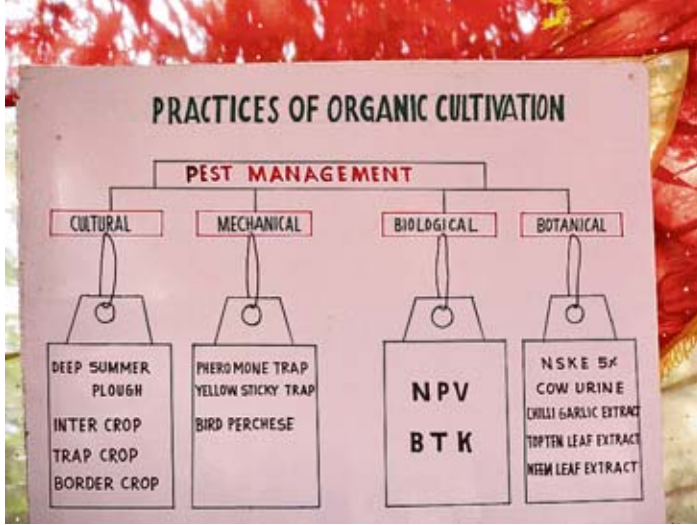
Satomäärissä ei ollut merkittävää eroa. Kun monsuuni oli runsas ja sato hyvä, viljelijöiden nettotuloissa ei ollut juurikaan eroa, mutta kuivana vuonna 2009 luomuviljelijöiden asema oli selvästi parempi. Tuolloin gm-puuvillan tuottajien nettotulo velkojen maksun jälkeen oli tappiollinen, 7 136 rupiaa miinuksella eekkeriä kohti (1 eekkeri = 0,405 ha). Luomuviljelyssä, jossa tuo-

KUVA EZA FAIRER HANDEL

Kylä Odishassa. Osavaltio on yksi Intian köyhimmistä.

KUVA EZA FAIRER HANDEL

Tuholaisia torjutaan mm syväkynnöllä, liimapaperiansoilla sekä chili-valkosipuli- ja neempuu-uutteilla.

KUVA EZA FAIRER HANDEL

Korjuukypsä puuvilla.

tantopanokset ovat edullisemmat ja velkaantuminen vähäisempää, päästiin 5 040 rupiaa plussalle.

Tutkimuksen mukaan luomutiloilla myös viljelykasvien monipuolisuus oli suurempi, ja siten sekä oma ruokaturva että kaupallinen viljely varmemmalla pohjalla.

– Aikaisemmin kasvatin kasveja, joilla pystyin ruokkimaan perheeni, mutta nyt, pelkän puuvillan varassa ja tällaisena kuivana vuotena, saan hyvin vähän rahaa ja minulla tulee olemaan vaikeuksia saada ruokaa perheelleni, kertoi tutkimuksessa haastateltu gm-viljelijä **Katakuri Rajayya**.

Aliravitsemus onkin Intiassa erittäin yleistä. ”Aasiassa nälänpoisto on edennyt kaksikokoisesti. Alueella asuu nykyisin kaksi kolmasosaa maailman aliravituista, pääosin Intiassa”, kirjoittaa **Jukka Aronen** kepa.fi-verkkosivuilla. Chetna Organic on samoilla linjoilla. ”Tosiasiassa on, että aliravitsemus koettelee, ei pelkästään suurta osaa Intian väestöstä yleensä, mutta myös viljelijöitä yhden rahakasvin viljelyn keskittymisen takia.”

Reilu arvoketju siemenestä kuluttajalle

Marketeissa myytävät reilun kaupan merkkituotteet saavuttavat melko paljon kuluttajia ja siten hyödyttävät monia alkutuotannosta elantonsa saavia. Toisaalta ne eivät kovin perusteellisesti kyseenalaista kansainvälisen kaupan rakennetta. Ison monikansallisen konsernin tuotteista häviävän pieni osa on reilun kaupan sertifoituja. Se reilukin osa vahvistaa konsernia ja myös sitä osaa sen toiminnasta, mikä on kaikkea muuta kuin reilua. Reilun kaupan tuotteet, ollessaan osa monikansallisen konsernin valikoimaa, ovat samalla osa suuryritysten hallitsemaa maailmaa.

Iso osa Chetnan luomupuuvillasta jalostuu tuotteiksi ja päättyy kuluttajille ilman, että suuryritykset ovat välikätenä missään arvoketjun vaiheessa. Esimerkkejä tällaisista arjen käyttötavaroista ovat EZA Fairer Handelin Eurooppaan tuomat kylpypyyhkeet ja People Tree -mallistoon kuuluvat neuleet, jotka tehdään intialaisessa Rajlakshmi Cotton Mills -tekstiilitehtaassa. Tehtaalla on SA8000-sertifiointi. SA8000-standardi on vastuujärjestelmä, jonka takana on muun muassa ammattiyhdistyksiä ja kansalaisjärjestöjä, ja se valvoo tarkastamiensa tehtaiden palkkoja ja muita työoloja. EZA ja People Tree ovat Maailman reilun kaupan järjestön WFTO:n jäseniä. Jälleenmyyjinä Suomessa ovat muun muassa osa maailmankaupoista ja verkkokauppa Karmashop. Koko siemenestä kuluttajalle kulkevan matkan ajan lähtökohtana on eettinen ja ekologinen kauppa.

Antti Markkanen

Lue lisää

Maailmankauppalehti 3/2012, Puuvilla = vettä, myrkyä ja geenimuuntelua
http://www.greenpeace.org/international/Global/international/publications/agriculture/2010/Picking_Cotton.pdf
<http://www.kepa.fi/uutiset/10920>
www.eza.cc
www.chetnaorganic.org
<http://www.rcm-organic.com/>
www.sa-intl.org

KUVA ULLAN UNIIKKI

Ulla Mäkinen ja
Risto Nevalainen
tilamyymälänsä
portailla.

Kurpitsojen
istutusta Saaren
Luomutilalla
Ulvilassa.

Eurooppalaisia reilun kaupan tuotteita?

Reilu kauppa otti ensiaskeleensa Yhdysvalloissa noin 60 vuotta sitten. Vuosikymmenten kuluessa reilu kauppa on kasvanut ja saanut uusia ulottuvuuksia. Miten samaan kuvioon mahtuvat perinteinen reilu kauppa, alkuperämaiden sisäinen reilu kauppa sekä kotimaiset lähi- ja luomuruoan tuottajat?

Etelän ja Pohjoisen välinen reilu kauppa

Reilu kauppa kansanliikkeenä alkoi kuutisenkymmentä vuotta sitten, kun yhdysvaltalaiset järjestöt Ten Thousand Villages ja SERRV alkoivat tukea köyhiä yhteisöjä kehitysmaissa ostamalla niiltä käsitötuotteita. 1960- ja 70-luvuilla toiminta laajeni, ja kehitysmakauppoja perustettiin moniin maihin. Suomessa Emmaus toimi päänavaajana 1960-luvulla. Ensimmäinen varsinainen reilun kaupan myymälä, Juuttiputiikki, avasi ovensa Oulussa 1978. Ajatuksena oli antaa kehitysmaiden ihmisille mahdollisuuksia elää omasta työstään ja omalla kotiseudullaan maksamalla heidän tuotteistaan riittävä hinta. Perinteisessä reilussa kaupassa on lisäksi keskeisenä ajatus, että suurten yritysten hallitsemalle ta-

loudelle ja agribisnekselle haetaan vaihtoehtoa.

1980-luvun lopulla reilu kauppa levisi marketteihin, kun ensimmäinen reilun kaupan merkki -sertifiointijärjestelmä sai alkunsa Keski-Euroopassa. Fairtrade International (FLO) ei etsi vaihtoehtoa suuryrityksille, vaan yhteistyötä niiden kanssa.

Kehitysmaiden sisäinen reilu kauppa

Mikään vientikauppa, tapahtuipa se sitten kuinka reiluin ehdoin tahansa, ei kuitenkaan yksinään ratkaise kehitysmaiden ongelmia. Etelän käsityöläisten ja viljelijöiden palkka tulee vasta myydyistä tuotteista. Rikkaissa maissa ei

riitä ostajia sellaisille tavaramäärille, mitä kehitysmaiden ihmiset voisivat tuottaa. Monet reilun kaupan yhteisöt ovatkin alkaneet enenevässä määrin markkinoida tuotteitaan myös kotimaassaan.

Kehitysmaiden omalle reilulle kaupalle on tarvetta. Taloudellinen sorto ei ole monikansallisten yritysten yksinoikeus, vaan se osataan hyvin myös noissa maissa itsessään: järjestömän rikkaiden ihmisten ja hyvin toimeentulevan keskiluokan vastapainona ovat suuret joukot, jotka elävät

köyhyysrajan alapuolella ja ilman riittävää ravintoa. Pelkästään Intiassa heitä on satoja miljoonia.

Reilua kauppaa Euroopan rajojen sisällä

Eurooppalaiset maidontuottajat olivat vuonna 2009 vaikeuksissa tuottajahinnan laskettua alle tuotantokustannusten. Fairtrade Internationalille (FI), suurimmalle reilun kaupan sertifioijalle, ehdotettiin, että se laittaisi hyvin tunnetun merkkinsä paikallisiin maitotuotteisiin. FI kuitenkin kieltäytyi, koska sen tarkoitus on tukea viljelijöitä maailman köyhissä maissa.

Naturland Fair -sertifiointijärjestelmässä sen sijaan on kriteerit, jotka toisaalta vastaavat köyhien maiden pienviljelijöiden ja heidän osuuskuntien, mutta toisaalta myös OECD-maiden tuottajien ja jalostajien tarpeita. Vuonna 2011 saksalainen meijeri esitteli BioFach messuilla Naturland Fair -merkityn maidon. Naturland Fair -merkissä yhdistyvät luomu

”Pienyrittäjää ei tue kuin asiakas – tiedostava sellainen.”

KUVA ULLAN UNIIKKI

Etelä ja Pohjoinen yhdistyvät maatilatorilla. Ullan Uniikin luomuherkkuja bangladeshilaisen Corr The Jute Worksin käsintehdyissä koreissa.

ja reilu kauppa. Reilun kaupan merkijärjestelmistä lisäksi Eco-cert ja Fair for Life voivat sertifioida eurooppalaisia tuottajia.

Itävaltalainen reilun kaupan järjestö EZA Fairer Handel on tehnyt yhteistyötä oman maansa viljelijöiden kanssa jo vuodesta 1986. EZAn tuotteisiin kuuluu hyvä valikoima luonnonmukaisia yrttiteelaatuja Mühlviertelin alueen pientiloilta.

– Emme kuitenkaan myy niitä reilun kaupan tuotteina. Ne ovat alueellisia tai paikallisia luomutuotteita epäedullisessa asemassa olevilta itävaltalaisilta viljelijöiltä, kertoo EZAn tuottajayhteyshenkilö **Birgit Calix**.

Ethiquable-osuuskunta Ranskassa on kehittänyt oman mallinsa Pohjoisen maatalouden kaupalle. Siinä tuotanto rakentuu pienten, luonnon monimuotoisuutta ylläpitävien perheitöiden, luonnonmukaisen viljelyn ja osuuskuntien varaan. Ostajana Ethiquable sitoutuu reiluun tuottajahintaan, ennakkomaksuihin, paikallisiin hankkeisiin myönnettävään lisään ja täydelliseen läpinäkyvyyteen.

Maatalouden maailmanlaajuinen haaste

– Huomisen maatalous ei ole vain ruuan tuotantoa, vaan sen on myös varmistettava luonnon monimuotoisuus, käytettävä säästämällä luonnon resursseja ja kamppailtava ilmaston muutosta vastaan. Siksi perheviljelmien ylläpitäminen on olennaisen tärkeää sekä Pohjoisessa että

Etelässä, toteaa **Sophie Tack** belgialaisesta Oxfam-Magasins du Monde -järjestöstä.

Johan Ehrstedt Turun Maailmankauppayhdistyksestä kertoo perinteisen kehitysmaakaupan ja kotimaisen ruuan tuotannon yhteistyöstä:

– Turun Maailmankauppayhdistyksen luomuruokapiiri on toiminut vuodesta 1999. Piirin käynnistäminen nähtiin luontevana osana holistista maailmankauppatoimintaa. Ympäristö- ja reiluuskysymykset koskevat myös suomalaista maanviljelyä.

Ruokapiirin tuotteet ovat koko ajan tulleet **Laura Suvannolta**, joka viljelee monipuolista luomutilaa Turun lähellä.

”Viime vuosina tapahtunut luomuja lähiruuan suosion voimakas kasvu lämmittää pitkäjänteisen viljelijän mieltä. (...) Toisaalta Laura Suvanto kuitenkin mietityttää nykyisessä lähiruokabuumissa se, pyritäänkö sen varjolla tekemään luontoa paljon enemmän kuormittavasta suomalaisesta tehomaataloudesta salonkikelpoisempaa – julkisissa puheenvuoroissa ja markkinointipuheissa luomuruuan ja tehotuotetun lähiruuan välisiä eroja kun ei juurikaan tuoda esiin.”¹⁾

Saako viljelijä sitten ruokapiirin kautta myydyistä tuotteista paremman hinnan?

– Tuotteista saa korkeamman hinnan, mutta työmäärä ja muut kulut ovat kovemmat myytäessä ruokapiireille tai muuten suoramyynninä. Moni viljelijä ei hinnoittele ”oikein”, vaan myy tuotteen samalla kilohinnalla eräkoosta ja muusta riippumatta. Tuotteella on pakko olla monta eri hintaa riippuen siihen käytetystä työmäärästä ja muista kuluista, arvioi Laura Suvanto.

– Kun myydään tukkueriä kauppa tehdään yhdellä soitolla tai sähköpostilla. Tuotteet kauppakunnostetaan isommissa erissä, myydään säkkitavarana lavoittain ja toimitetaan yhteen osoitteeseen. Kun myydään ruokapiireille, pakataan monien pienten tilausten mukaan, ja toimitus on joka piirille omaan paikkaansa. Kuluja syntyy ja aikaa menee joka vaiheessa enemmän. Myös kirjanpidossa ja laskutuksessa on enemmän kuluja: tukkuun lähtee yksi lasku per kuukausi, piireille useita kymmeniä, jotka koostuvat lukemattomasta määrästä rivejä.

Suvannon mielestä ruokapiirit, tilan oma kauppa ja suoramyyni ovat hyviä asioita pääasiassa muista syistä kuin hinnan vuoksi:

– Meillä on monipuolinen tuotanto, asiakkaiden toiveita pystytään kuuntelemaan ja toteuttamaan. Kun maatalous kuitenkin

on sään armoilla, monipuolisella tuotannolla pystytään vähentämään riskiä. Peltöjen kannaltakin on hyvä, että viljelykasvivalikoima on laaja.

– Tuote pakataan tilauksesta, se on tuoretta. Kaikki valikoidaan käsin, laatua pystytään valvomaan joka vaiheessa. Asiakkaille syntyy myös aivan erilainen suhde ruokaan ja maaseutuun, kun heillä on oma viljelijä. Meillä on paljon tiedonvaihtoa: asiakkaat tuovat yhtälöön omaa kokemustaan ja tietoaan eri aloilta, me taas voimme kertoa paljon luonnon toimintatavoista, ihmisen vaikutusmahdollisuuksista, kauden kasveista ja niiden ominaisuuksista.

– Vuosien varrella tähän on syntynyt joukko erilaisia asiakkaita ja viljelijöitä, joiden yhteistyöllä mennään eteenpäin. Asiakkaissa on ruokapiirejä, suurkeittiöitä, ravintoloita, tukkuja, ja nykyisinhän meillä on myös kauppa. Asiakas-suhteet ovat pitkäaikaisia ja ne perustuvat molemminpuoliselle luottamukselle. Me ruokimme heidät, teemme parhaamme äärimmäisen hankalinakin vuosina, ja he ostavat tuotteita vuodesta toiseen, jolloin toimintaan syntyy jatkuvuutta.

– Monimuotoinen asiakaskunta tuo myös osaltaan vakautta, ja joskus esim. jonkun piirin toiminta loppuu, mutta uusiakin syntyy. Viljelijäyhteistyöllä pystymme tarjoamaan laajemman tuotevalikoiman asiakkaille ja luotettavan markkinointitavan viljelijöille, jotka haluavat tuottaa esim. yhtä kasvia tälle porukalle sekä paremman viljelykierron pelloille.

Laura Suvannon luomutila työllistää neljä henkilöä vuoden ympäri, mutta heidän lisäksi tarvitaan myös kausiapulaisia.

– Elävä ja toimiva maatila työllistää paljon eri alojen ihmisiä

myös välillisesti. Työllistäminen täällä maaseudulla on tärkeää, kuten myös se, että koululaiset saavat oppia työnteosta ja työharjoittelijat pääsevät tiloille – pelkkä teoria ei paljon tästä alasta opeta, painottaa Laura Suvanto.

Porin kauppahallin Luomupuotia pitävä **Ulla Mäkinen** on kauppias, luomuviljelijä ja jatkojalostaja sekä yksi reilun kaupan alkuunpanijoista Suomessa.

– Me perustimme aika etulinjassa kehitysmaakauppayhdistyksen ja -myymälän Poriin. Päiväntasaaja -kaupan historia kesti 12 vuotta (1986–98). Ruokapiiri kuului oleellisena osana toimintaan, siis paikallisten luomutuotteiden jako suoraan viljelijältä kuluttajalle, Ulla muistelee.

– Nyt kun olen itse päätoiminen luomukauppias, -viljelijä ja -jatkojalostaja, olen monesti miettinyt, että me pienviljelijät ja -yrittäjät tarvitsisimme täällä Suomessa omaa reilun kaupan järjestelmää, unohtamatta kansainvälistä reilua kauppaa. Pienyrittäjä ei tue kuin asiakas, tiedostava sellainen. Suuret kyllä osaavat omansa ottaa: suuret tulot, suuret tuet, summaa Ulla Mäkinen.

– Varsinkin Suomessa kauppa on luisunut kahden ketjun hallitsemaksi. Aina maan rajojen ulkopuolella käydessäni ihastelen kaupankäynnin monimuotoisuutta. Luomuviljelyssä luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen on yksi oleellisimmista asioista ja sitä pitäisi soveltaa kaupankäyntiin. Kuka todellisuudessa haluaa ABC-maaseudun tehoviljeltyine plantaaseineen?

– Olen myös samaa mieltä Suvannon Lauran kommentista, usein kun tuntuu, että lähiruoka ratsastaa luomulla tai reiluudella –kin, mitä se ei todellakaan aina ole

tässä tehomaatalouden luvatussa maassa.

– Meidän luomutilamme on neljän hehtaarin puutarhatila, eikä haaveenamme ole laajentaa ja valloittaa maailmaa. Haluamme selvittää hengissä omalla työllämme ja tarjota paikallisille kuluttajille laadukasta paikallista ruokaa. Samalla tarjoamme lukuisille koululaisille kesätyöpaikan sekä kosketuksen ruuan alkutuotantoon, harjoittelijoille oppimispaikan, sosiaalisesti syrjäytyneille työyhteisön ja muutamalle puutarhurille vakituiseen työpaikan. Tilalla kitkennät, istutukset, poiminnat ja muu toiminta tehdään pääasiassa käsityönä turhaa koneellistamista välttämällä.

Ulla Mäkinen mielestä perheviljelmien ylläpitäminen on olennaisen tärkeää sekä Etelässä että Pohjoisessa.

Laura Suvannon ja Ulla Mäkinen viljelmät ja myyntikavat ovat esimerkkejä siitä, mitä suomalainen reilu kauppa voisi olla: ihmisen kokoista, ihmisen ja ympäristön huomioivaa kauppaa, missä valikoimassa on sekä lähiluomua että luomu- ja reilun kaupan tuotteita Etelästä, ekologisia pesuaineita ja kosmetiikkaa.

Antti Markkanen

Kaarlejoen Luomutila & myymälä
Kaarlejoentie 17, 21340 Tortinmäki
Kaarlejoen Oy löytyy myös Facebookista.

Porin kauppahallin Luomupuoti
Yrjönkatu 12, 28100 Pori
www.ullanuniikki.fi

¹⁾ Syteen tai saveen? Luomuviljelijän arki EU-ajan Suomessa, artikkeli kirjassa Reilumman kaupan jäljillä

Johan Ehrstedt & Mervi Leppäkorpi,
Reilumman kaupan jäljillä
<http://befair.be/en/content/fair-trade-europe-fair-trade-no-longer-exclusive-north-south-story>
<http://www.befair.be/en/content/france-has-national-local-fair-trade-charter>

KUVA KATI HIERP

Lähiluomua ja alueen käsitöitä Intian Darjeelingissa.

REILUN KAUPAN TOIMIJAT

WFTO
(World Fair Trade
Organization)
www.wfto.com

Kansainvälinen reilun kaupan yhteistyöjärjestö, jonka jäseninä on niin kehitysmaiden tuottajia, Maailmankauppoja kuin maahantuoja. Entiseltä nimeltään IFAT.

WFTO:N JÄSENET SUOMESSA

Maailmankauppojen liitto ry
www.maailmankaupat.fi

- Suomessa toimivien Maailmankauppa- ja Kehityskauppapayhteisöjen yhteistyöjärjestö.
- Useat liiton jäsenet ylläpitävät reilun kaupan erikoismyymälöitä, joissa on myynnissä laaja valikoima kehitysmaissa oikeudenmukaisin ehdoin tuotettuja käsitöitä ja elintarvikkeita.
- Liitto ja sen jäsenet tiedottavat, kouluttavat ja toimivat monin tavoin kehitysyhteistyössä.

Maailmankauppojen liitto ry
Varldsbutikernas förbund rf

**Tampereen
kehityskauppapayhdistys ry**
www.kehityskauppa.org

Mifuko Oy
Hämeentie 130 A, 00560 Helsinki
www.mifuko.fi
info@mifuko.fi
p. 050 5932044

MAAILMANKAUPPOJEN LIITON JÄSENYHDISTYSTEN YLLÄPITÄMÄT KAUPAT

Maailmankauppa Kirahvi
Hämeenlinna
Tapahtumamyyntiä ja verkkokauppa.
Kesäpuoti Fiskarsin ruukissa. Etukäteen
sopimalla mahdollisuus ostaa myös
suoraan varastolta.
kirahvi@maailmankaupat.fi
www.maailmankaupat.fi/kirahvi
p. 050 129 4336 ja
041 454 8912

Maailmankauppa Sikitiko

Kauppahalli
Snellmaninkatu 14
53100 Lappeenranta
puh. 05 415 3651
sähköposti: sikitikory@gmail.com
http://yhdistykset.ekarjala.fi/sikitiko/

Lohjan Maailmankauppa

Karstuntie 2
08100 Lohja
p. 044 988 6694
lohja@maailmankaupat.fi
www.lohjanmaailmankauppa.fi

Mikkelin Maailmankauppa
Pop up -puoti Onnen Okariina
21.12.2014 saakka,
Kauppakeskus Stella, alin kerros.

Elintarvikemyynti Tuorepuodissa,
Vilhonkatu 1, 50100 Mikkeli.
p. 040 757 5901
lhokkane@gmail.com

Juuttiputiikki
Hallituskatu 11 L 4
90100 Oulu
p. 08 311 5189
putiikki@juuttiputiikki.fi
www.juuttiputiikki.fi

**Raahen Maailmankauppa
Hiirenkorva**
Laivurinkatu 20–22
92100 Raahen
p. 044 726 6346
www.facebook.com/hiirenkorva
hiirenkorva@suomiz4.fi

Maailmankauppa Elimu
Rovakatu 9
96100 Rovaniemi
p. 044 318 2188
maailmankauppa.elimu@gmail.com
www.maailmankauppa.elimu.org
facebook.com/maailmankauppa.elimu

Savonlinnan kehityskauppa Savanni

Olavinkatu 35
57130 Savonlinna
puh. 05 7731 9555
kema.sln@gmail.com
www.maailmankaupat.fi/savonlinna/
www.facebook.com/
SavonlinnanKehityskauppayhdistys

Tampereen kehityskauppa

Kohmankaari 3
33310 Tampere
p. 03 344 6770
fax 03 345 0521
posti@kehityskauppa.org
www.kehityskauppa.org

Maailmankauppa Tasajako

Verkkokauppa osoitteessa
www.tasajako.org
tasajako@tasajako.org
p. 045 6390518

Äetsän Kehityskauppa

Kontintie 5
38300 Sastamala
aetsakehy@kopteri.net
www.aetsankehityskauppa.seura.net
p. 044 3657 159 (Georg Pimenoff)

MAAILMANKAUPPOJEN LIITON JÄSENYHDISTYKSET ILMAN KIINTEÄÄ KAUPPATILAA

Hyvinkään kehityskauppayhdistys ry
Kirsi Kataja
Männikkötie 2 B 14
05830 Hyvinkää
p. 0400 419 148
kirsikataja1@gmail.com

**Pohjois-Lapin
maailmankauppayhdistys ry**
www.maailmankauppakiela.fi
kiela.inari@gmail.com
p. 040 820 3313

**Joensuun Kehityskauppa-
yhdistys ry.**
paivantasaaja@maailmankaupat.fi
www.maailmankaupat.fi/
maailmankaupat/kaupat/joensuu.html

**Jokilaakson
Maailmankauppayhdistys ry**
p. 040 538 7091 (Arja Paakkanen)
arja.paakkanen@saunalahti.fi

Jyväskylän kehityskauppayhdistys ry.
mango@maailmankauppamango.net

Kuhmon kehityskauppapayhdistys ry
sointu.sallinen@gmail.com
Toistaiseksi vain tapahtumamyyntiä.
Tarvittaessa myyntiä järjestävät
Sointu Sallinen 08 655 0465 ja
Viivi Sallinen 040 739 3095

Uusi Tuuli ry
Aurinkotehdas
Kirkkotie 6–10
20540 Turku
p. 02 233 9313
fax 02 2371 670
uusituuli@estelle.fi
www.estelle.fi

Turun maailmankauppapayhdistys ry
www.aamutahti.net/
turunmaailmankauppapayhdistys@
riseup.net
p. 050 356 6857

TIESITKÖ? Maailmankauppalehti

on luettavissa myös näköispainoksena verkossa osoitteessa
www.maailmankaupat.fi/lehti.

Voit myös tiedustella lehden aiemmin ilmestyneitä numeroita
maailmankaupoista tai osoitteesta lehti@maailmankaupat.fi!

KUVA OTTO KOKKO

KUVA JOHANNA UUSIRANTA

Reilua kauppaa maailmankaupoista

Maailmankauppa Kirahvi
Verkkokauppa osoitteessa
www.maailmankaupat.fi/kirahvi
p. 045 129 4336

Maailmankauppa Juuttiputiikki
Hallituskatu 11 (Rion talo)
90100 Oulu
Avoimena ma–pe 10–18, la 11–15
Verkkokauppa osoitteessa
www.juuttiputiikki.fi

Maailmankauppa Sikitiko
Kauppahalli
Snellmaninkatu 14
53100 Lappeenranta
p. 05 415 3651
http://yhdistykset.ekarjala.fi/sikitiko/

Maailmankaupat – reilua kauppaa ihmisiä ja ympäristöä kunnioittaen